

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

katedra národního hospodářství

Název diplomové práce

**Ekonomické a právní aspekty podnikání v elektronických
komunikacích v České republice**

Vypracoval: Michael Novák

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jan Pokorný

Duben 2006

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Ekonomické a právní aspekty podnikání v elektronických komunikacích v České republice“ vypracoval samostatně. Použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury.

V Praze, dne 25. dubna 2006

Michael Novák

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu diplomové práce panu Ing. Janu Pokornému za odborné vedení, podnětné připomínky a cenné rady ke zpracování této diplomové práce.

1. Úvod	2
2. Informační společnost.....	4
3. Ekonomické aspekty podnikání v elektronických komunikacích	6
3.1. Elektronické komunikace	6
3.2. Síť elektronických komunikací	6
3.3. Služby elektronických komunikací.....	8
3.4. Podnikání v elektronických komunikacích.....	9
3.5. Ekonomické aspekty podnikání v elektronických komunikacích	11
4. Vývoj právní úpravy	13
4.1. Historické předpisy	13
4.2. Zákon č. 151/2000 Sb.	15
5. Platná právní úprava - Regulace trhu elektronických komunikací v ČR.....	19
5.1. Právní předpisy	19
5.2. Regulace trhu elektronických komunikací	20
5.3. Podnikatel – právní podmínky vstupu do odvětví	23
5.4. Všeobecná oprávnění.....	29
5.5. Správní orgány – Český telekomunikační úřad, Ministerstvo informatiky	32
5.6. Rádiové spektrum	36
5.7. Relevantní trhy.....	39
5.8. Univerzální služba	50
5.9. Přenositelnost čísel	52
5.10. LLU.....	53
5.11. Pevná volba a předvolba operátora.....	56
5.12. Cenová regulace.....	57
5.13. Zákon o některých službách informační společnosti.....	59
6. Právní úprava podnikání v elektronických komunikacích v zahraničí.....	60
6.1. Evropa.....	60
6.2. USA	63
7. Závěr	65
8. Vysvětlivky a použité zkratky	66
9. Přílohy.....	67
10. Literatura a zdroje informací	68

1. Úvod

21. století bývá nazýváno stoletím informací, stoletím budování informačních dálnic, stoletím komunikací, stoletím, které bude, s trochou nadsázky, znamenat další revoluci ve vývoji lidské společnosti.

Vývoj techniky a technologie v posledních 30-ti letech nabral takový raketový vzestup, že na něj, stejně jako na ostatní obory lidské činnosti, musí reagovat i oblast legislativy a to v míře takové, která by měla zaručit společensky únosný rozvoj společnosti v mezích, které budou minimálně omezovat jednotlivce a skupiny v jejich subjektivních právech a zároveň však zajistí rovné a spravedlivé postavení všech subjektů trhu elektronických komunikací.

Téma mé diplomové práce zní „Ekonomické a právní aspekty podnikání v elektronických komunikacích v České republice“. Důvod, proč jsem si zvolil k vypracování diplomové práce je ten, že považuji toto téma za velice zajímavé, za téma, z pohledu právníka, svým způsobem tajemně nové, zahalené v desítkách technických a ekonomických termínů. Nehledě na to, považuji oblast elektronických komunikací za obor, který se bude v budoucnu dále velmi výrazně rozvíjet a to nejen ve své technické a technologické části, ale neméně tak i v oblasti jeho právní regulace.

Cílem této diplomové práce je snaha popsat specifika podnikání v elektronických komunikacích, nastínit vývoj právní úpravy v České republice, detailněji popsat a zhodnotit současný právní stav, včetně stručného popisu právní úpravy zemí EU a USA.

Závěrečná část diplomové práce obsahuje zhodnocení současného stavu ve vztahu k adekvátnosti regulace trhu elektronických komunikací na základě informací o praktickém uplatňování právní regulace trhu elektronických komunikací, včetně námětů pro další možný vývoj.

Diplomová práce se především věnuje regulaci podnikání v oblastech poskytování telefonních a mobilních služeb, poskytování služeb přístupu k internetu, poskytování vlastních služeb internetu, regulaci v oblasti drátových a bezdrátových forem komunikace.

Je důležité zmínit, že tato diplomová práce se nevěnuje právní oblasti TV a rozhlasového vysílání, jejíž význam spočívá zejména v regulaci počtu subjektů oprávněných

vysílat a především v regulaci obsahu těchto druhů vysílání. Stejně tak se diplomová práce nevěnuje právní úpravě regulace poštovních služeb.

Protože odvětví elektronických komunikací, včetně jeho právní regulace, využívá mnoho odborných výrazů, zejména technického rázu, je součástí diplomové práce i seznam stručně vysvětlující některé z těchto termínů.

2. Informační společnost

O současné etapě vývoje lidské společnosti se hovoří jako o společnosti postindustriální, přičemž nejčastěji používaným termínem je „informační společnost“. Někteří autoři však již dnes používají pojem „postinformační společnost“.

Jak již bylo zmíněno v úvodu, nástup společnosti informací bývá považován za třetí revoluci ve vývoji lidské společnosti. Tu lze pak následně rozdělit do několika fází:

První fáze – její začátek můžeme nalézt v 60. letech 20. století. Jedná se zejména o počátky využívání polovodičové techniky a mikroelektroniky ve zpracování dat a řízení technologických procesů, počátky kybernetiky. Využívání nových technologií vede především ke zvyšování produktivity řídicích procesů v průmyslu a strojírenství.

Druhá fáze – pronikání informačních a telekomunikačních technologií do různých oblastí jak výroby, tak už i samotných výrobků (automobily, železnice, domácí spotřebiče, atp.) Tato etapa je charakterizována vznikem nových výpočetních center. Nadále se zvyšuje produktivita, kvalita, funkčnost a možnosti využití systémů a zařízení. V systému řízení dochází ke změně, kdy se nové technologie začínají vedle řízení procesů výroby využívat i v jiných oblastech lidské činnosti (veřejná správa, statistika, apod.)

Třetí fáze – významná změna, kdy se výpočetní technika dostává z velkých podniků i do domácností (PC – osobní počítače). Dochází k další miniaturizaci výpočetní techniky a k jejímu zlevňování. Technika již není využívána pouze k práci, ale také k zábavě (první herní konzole, satelitní TV, apod.)

Čtvrtá fáze – fáze, ve které se právě nacházíme. Fáze, která je charakterizována globalizací téměř ve všech oblastech lidské činnosti. Dochází k masivnímu využívání informačních technologií (počítače, mobilní telefony, multimedia) a k jejich vzájemnému propojování - Internet (Ethernet, optické spoje, Bluetooth, Wi-Fi, Wi-Max, digitální vysílání, apod.). Informační technologie pronikly do všech oborů lidské činnosti, např. do zemědělství, výroby, poskytování služeb, medicíny, dopravy, zábavy, apod.

Budoucí (pátá) fáze – další fáze vývoje informační společnosti předpokládá zvládnutí následujících schopností a kompetencí:

1. schopnost orientace v nabídce informací (člověk již nebude trpět nedostatkem informací tak jako v prvních třech fázích, naopak bude muset zvládnout výběr relevantních informací, jejich analýzu a organizaci),
2. předání myšlenek a informací a porozumění komplexu vzájemných vztahů,
3. plánování a organizování,
4. týmová spolupráce,
5. používání matematického myšlení a postupů,
6. logické myšlení a řešení problémů,
7. využívání technických zařízení.

Budoucnost bude přát zemím, které na tyto změny budou připraveny. Rychlost a včasnost jejich vstupu (adaptace) na nové prostředí podmíní jejich budoucí ekonomický růst, neboť investice a pracovní příležitosti se budou přesouvat do zemí, které vykáží nejvyšší míru připravenosti a tempo jejich adaptace i zisk jejich obyvatel bude nejvyšší.

Země, které se naopak opozdí, budou celým procesem adaptace procházet mnohem pomaleji, což bude zdrojem nejistot a sociálního napětí. Je tedy na vládách zemí, aby pro své země připravily dobrý základ pro přechod do další, páté fáze vývoje. Tento základ nesmí mít pouze ekonomický podklad, ale musí mít i svůj právní rámec.

Ekonomika je vázána na produkty nehmotné, digitální povahy, pracuje tedy se zdroji, které jsou ze své podstaty nevyčerpatelné. Produkt se skládá pouze z bitových informací, tedy nul a jedniček a jeho skutečná hodnota není odvozena od suroviny, která byla k jeho vytvoření použita, ale jedná se o hodnotu duševního vlastnictví, které bylo nezbytné k jeho vytvoření. Půda a přírodní suroviny, jako výrobní faktory, tak ustupují do pozadí a jejich roli přebírá lidský kapitál ve formě kvalifikace a znalostí.

Ekonomika v informační společnosti je charakterizována následujícími trendy a důsledky informatizace (globálního prostředí):

1. maximálně možné individualizované produkty pro koncového zákazníka,
2. rychlá reakce,
3. dálkový přístup,

4. výroba v místě odběru,
5. odstranění mezičlánků mezi výrobcem a zákazníkem,
6. propojení organizací,
7. změna ve finančním hospodaření společností (optimalizace zásob, kapitálu, nákladů, apod.)

Trh elektronických komunikací je významnou částí hospodářství každé vyspělé země, podává důkaz o stupni rozvoje dané ekonomiky na pomyslném žebříčku vyspělých států. Dalo by se říci, že jeho existence a stav je odrazem vyspělosti informační společnosti v té které zemi.

3. Ekonomické aspekty podnikání v elektronických komunikacích

3.1. Elektronické komunikace

Předtím, než bude vysvětlena problematika podnikání v elektronických komunikacích, je nutné vysvětlit samotný pojem - elektronické komunikace.

Termín elektronické komunikace zanesl do našeho právního řádu až zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (dále jen „Zákon“), který nabyl účinnosti 1. května 2005. Samostatný pojem „elektronické komunikace“ Zákon nezná, využívá ho však pro definici „sítě elektronických komunikací“ a „služby elektronických komunikací“. Oba tyto termíny jsou stěžejní definicí pro celou oblast právní úpravy podnikání v elektronických komunikacích a další rozbor právní problematiky se velmi těsně opírá o jejich definice.

3.2. Síť elektronických komunikací

Pojem síť elektronických komunikací definuje Zákon v §2 písm. h):

„Pro účely tohoto zákona se rozumí:

h) sítí elektronických komunikací přenosové systémy, popřípadě spojovací nebo směrovací zařízení a jiné prostředky, které umožňují přenos signálů po vedení, rádiiem, optickými nebo

jinými elektromagnetickými prostředky, včetně družicových sítí, pevných sítí s komutací okruhů nebo paketů a mobilních zemských sítí, sítí pro rozvod elektrické energie v rozsahu, v jakém jsou používány pro přenos signálů, sítí pro rozhlasové a televizní vysílání a sítí kabelové televize, bez ohledu na druh přenášené informace“

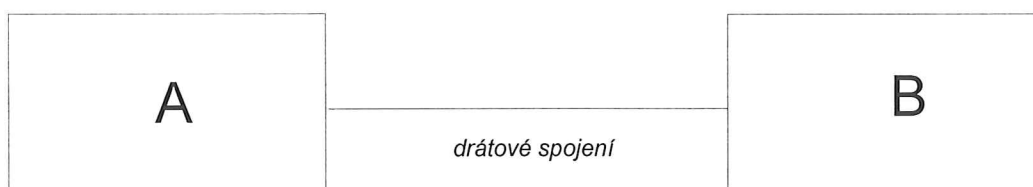
Zákon tak dosti široce definuje technologický rozsah (laicky řečeno „od drátů až po družice“), se kterým spojuje pojem sítí elektronických komunikací.

Zásadní věcí v této definici je použití principu tzv. **technologické neutrality**, tzn. že Zákon nedává přednost žádné technologii, neexistuje žádná regulační diskriminace mezi různými druhy přenosu. Tento princip je v našem právním řádu nový, neboť až do nabytí účinnosti zákona o elektronických komunikacích byly vysílací sítě „vyňaty“ z tehdejší právní úpravy telekomunikací.

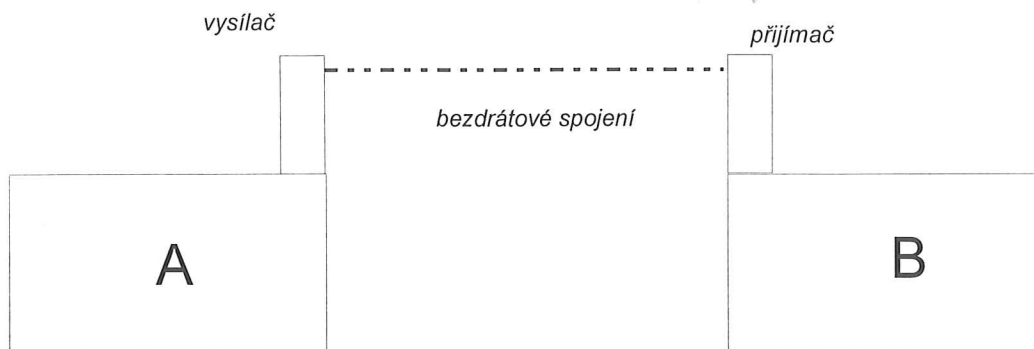
Z laického hlediska můžeme považovat za síť elektronických komunikací všechny systémy, které jsou schopny mezi geografickými body A a B přenést informaci a to, buď drátem (metalickým – kovovým), (optickým – světelným), či vzduchem (elektromagnetické záření) a to, buď pomocí stacionární družice nebo technologiemi umožňujícími bezdrátové spojení dvou bodů (např. Wi-Fi, Bluetooth, atp.)

Následující obrázky ukazují možnosti propojení bodu A a B, které jsou z hlediska Zákona považovány za síť elektronických komunikací:

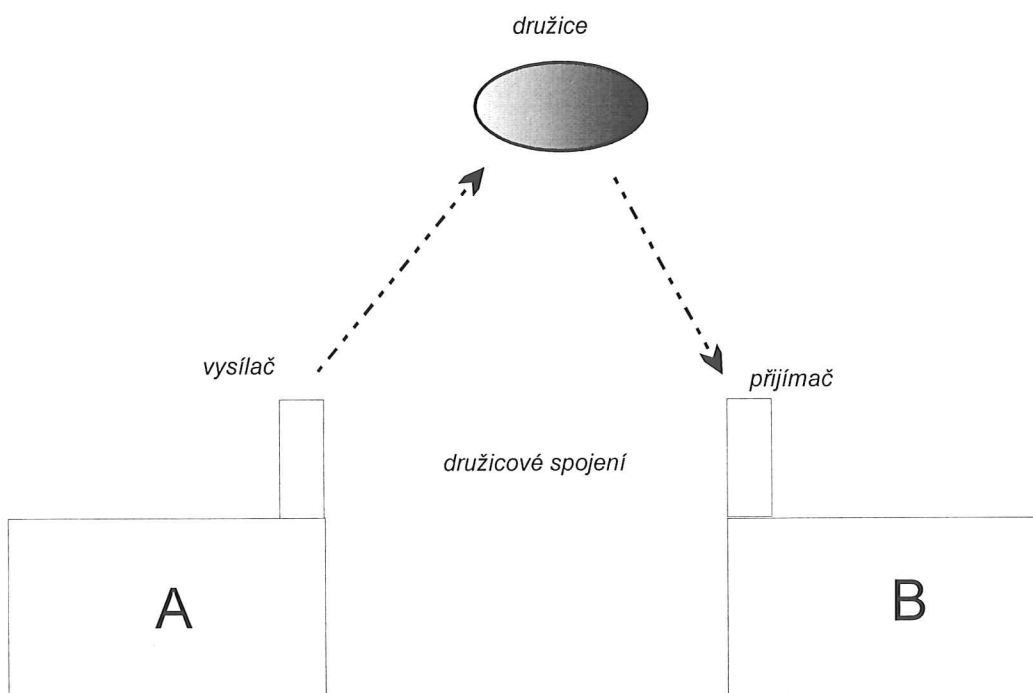
Obrázek č. 1 - síť elektronických komunikací - Drátové spojení

Obrázek č. 2 - síť elektronických komunikací - Bezdrátové spojení

Obrázek č. 3 - síť elektronických komunikací - Družicové spojení

3.3. Služby elektronických komunikací

Druhým velmi významným pojmem elektronických komunikací je tzv. „Služba elektronických komunikací, kterou definuje §2 písm. n) Zákona.

„Pro účely tohoto zákona se rozumí:

n) službou elektronických komunikací služba obvykle poskytovaná za úplatu, která spočívá zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací, včetně telekomunikačních služeb a přenosových služeb v sítích používaných pro rozhlasové a televizní vysílání a v sítích kabelové televize, s výjimkou služeb, které nabízejí obsah prostřednictvím sítí a služeb elektronických komunikací nebo vykonávají redakční dohled nad obsahem přenášeným sítěmi a poskytovaným službami elektronických komunikací; nezahrnuje služby informační společnosti, které nespočívají zcela nebo převážně v přenosu signálů po sítích elektronických komunikací“

Za službu elektronických komunikací tedy můžeme považovat všechny služby, kdy její poskytovatel zajistí přenos signálu po sítích elektronických komunikací. Konkrétně se tedy jedná např. o telefonní služby, mobilní služby GSM včetně zpráv SMS a MMS, email, apod.

Zavedením společné právní regulace služeb elektronických komunikací s regulací sítí elektronických komunikací došlo k nahrazení zastaralé koncepce oddělené právní regulace již propojených a vzájemně se ovlivňujících telekomunikací, vysílání a informačních technologií. Tržní a technologické změny, k nimž v posledních letech dochází, tato odvětví natolik propojily, že dosavadní striktně oddělená sektorová regulace byla již na překážku a prakticky omezovala hospodářskou soutěž na trzích elektronických komunikací a možnost svobodné volby koncového uživatele vybrat si z nabídky dostupných služeb.

3.4. Podnikání v elektronických komunikacích

Zákon definuje v §8 dva předměty podnikání:

- a) **Zajišťování veřejných komunikačních sítí;** za zajišťování veřejných komunikačních sítí se rozumí zřízení, provoz a dohled nad sítí elektronických komunikací, která slouží zcela nebo převážně k poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Za veřejně dostupnou službu se považuje taková služba, u které není nikdo předem vyloučen z jejího využívání.

Tedy podmínkou pro to, aby byla osoba považována za podnikatele v elektronických komunikacích, jejímž předmětem podnikání je zajišťování veřejných komunikačních sítí, je:

- Musí zřídit, provozovat nebo dohlížet na síť elektronických komunikací.
- Musí se jednat o veřejnou komunikační síť.
- Uvedená síť slouží zcela nebo převážně k poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací.

Pro projasnění této definice je dobré uvést příklady, kdy se jedná, ve smyslu Zákona, o podnikání v elektronických komunikacích a kdy nikoliv.

Příklad:

I. Dva kamarádi si propojí kabelem své dva počítače a budou společně sdílet propojení do internetu.

Z hlediska Zákona se jedná o síť elektronických komunikací, neboť splňuje definici § 2, písm. h) zákona. Nejedná se však o veřejnou komunikační síť, neboť k využívání služeb na této síti jsou předem vyloučeny všechny osoby, kromě těchto dvou kamarádů, proto se nejedná o podnikání.

II. Společnost ABC s.r.o. se rozhodla vybudovat spojení mezi svými pobočkami a volnou kapacitu této linky pronajme¹ jiné společnosti, která ji využije také pouze k propojení svých poboček. Opět se nebude jednat o podnikání v elektronických komunikacích, neboť služby poskytované na této síti nelze považovat za veřejně dostupné.

III. Společnost ABC s.r.o. se rozhodla volnou kapacitu linky prodat telefonní společnosti, která tuto kapacitu využije k vedení telefonních hovorů svých klientů. V tomto případě se již bude jednat o podnikání, neboť uvedená linka bude sloužit k poskytování veřejně dostupných služeb elektronických komunikací.

b) Poskytování služeb elektronických komunikací; O podnikání se tedy bude jednat pokud bude podnikatel poskytovat službu, která bude spočívat v přenosu signálu po

¹ Nebude se však jednat o nájem dle §663 a násl. Obč. zákoníku, ale spíše o smlouvu nepojmenovanou, neboť nedojde k fyzickému pronájmu kabelu.

sítích elektronických komunikací. Např. telefonní operátoři, poskytovatelé připojení k internetu, poskytovatelé emailových služeb, apod.

Důležité je zmínit zákonné negativní vymezení služby elektronických komunikací : „s výjimkou služeb, které nabízejí obsah prostřednictvím sítí a služeb elektronických komunikací nebo vykonávají redakční dohled nad obsahem přenášeným sítěmi a poskytovaným službami elektronických komunikací;“ Např. internetové a telefonní bankovníctví, webové stránky, apod. Tedy takové služby, které nespočívají ve vlastním přenosu dat, ale které se k zákazníkovi dostanou pomocí sítí elektronických komunikací.

3.5. Ekonomické aspekty podnikání v elektronických komunikacích

Předchozí část stručně popisovala právní aspekt podnikání v oblasti elektronických komunikací, podrobněji jí bude věnováno v další části diplomové práce. Pokud nahlédneme na problematiku podnikání v elektronických komunikacích z ekonomického a obchodního hlediska lze najít určitá specifika, která budou toto odvětví odlišovat od jiných druhů podnikání.

a) **Právní regulace** – na rozdíl od jiných druhů podnikání podléhá podnikání v elektronických komunikacích samostatné podrobnější právní regulaci; zákonem byl zřízen zvláštní správní orgán, který, vedle jiných povinností, dohlíží na celou oblast podnikání v elektronických komunikacích.

b) **Výrobní faktory**

Práce - na rozdíl od jiných oborů podnikání je podnikání v elektronických komunikacích velmi závislé na kvalifikaci a schopnostech pracovníků, neboť využívá technologicky velmi sofistikované zařízení (telefonní ústředny, vysílače, routery, atp.) a klade tedy vysoké požadavky na kvalifikační stupeň a odbornost pracovníků. Je tedy žádoucí pro podnikatele mít ve svém týmu dostatek kvalifikovaných pracovníků, kteří jsou ochotni se dále vzdělávat, neboť vývoj oboru informačních technologií jde

mílovými kroky kupředu. Kvalitní personál tak znamená významnou konkurenční výhodu pro podnikatele na trhu elektronických komunikací.

Kapitál – v případě kapitálové náročnosti je možné konstatovat, že podnikání v elektronických komunikacích vyžaduje značné investice do zařízení a infrastruktury (vybudování dohledového centra, zákaznického centra, a zejména páteční sítě a jejího záložního vedení pro případ výpadku). Na druhou stranu lze však říci, že díky kapacitním možnostem současných zařízení lze velmi často využívat kapacity jiných podnikatelů na bázi „prodeje volných kapacit zařízení“. Kupříkladu bývalá společnost NEXTRA CZ s.r.o., jeden z významných operátorů, poskytovatel telefonních a internetových služeb a na konci roku 2005 jeden ze dvou operátorů využívající LLU, využívala svá zařízení pouze k propojení svých zákazníků na tzv. poslední míli „last mile“ (spojení od zákazníka, k prvnímu uzlovému bodu) a své páteční spoje v rámci celé ČR provozovala na technologiích a zařízeních jiných operátorů na bázi obchodních smluv, zejména optických vláken společnosti ČD-Telematika.

Rádiové spektrum – Rádiové spektrum lze v oblasti elektronických komunikací považovat za velmi vzácný statek, neboť přírodní podmínky poskytují člověku omezený využitelný rozsah rádiového spektra a to v rozsahu od 9 kHz do 3 000 GHz. Subjektů majících zájem o využívání konkrétní frekvence v tomto spektru (TV a rozhlasové stanice, mobilní operátoři, radioamatéři, letecká a námořní doprava, policie a armáda, provozovatelé bezdrátových sítí aj.) je mnohonásobně více než dovolují objektivní podmínky, proto tedy musí existovat subjekt, který bude dle předem známého klíče rozhodovat o uspokojování potřeb jednotlivých zájemců o kmitočtové rozsahy. V případě České republiky je tímto subjektem Ministerstvo informatiky a ČTÚ, který vydává tzv. plán využití rádiového spektra.

- c) **Tržní prostředí, konkurence** – Podnikání v elektronických komunikacích je stejně jako jiná odvětví velmi citlivé na tržní prostředí. Existují segmenty trhu, které lze dnes nazvat konkurenčními (služby pronájmu digitálních okruhů, mobilní telefony), naopak stále existují segmenty, kde nelze hovořit o konkurenčním prostředí (služby ADSL). Snahou veřejné moci by tedy mělo být, aby všechny segmenty podnikání v elektronických komunikacích dosáhly úrovně konkurenčního prostředí.

- d) **Nové technologie** – pravděpodobně neexistuje jiný obor podnikání, který by byl více ovlivněn novými technologiemi a pokroky ve výzkumu a vývoji než je podnikání v elektronických komunikacích. Konkrétním důkazem je kupříkladu rychlost s jakou nastoupila technologie mobilních telefonů GSM a jak rychle vystřídala zastaralou analogovou technologii NMT. A v roce 2006 by měla být v ČR uvedena do komerčního provozu technologie UMTS – technologie mobilních služeb 3. generace.
- e) **Geografická roztržitost** – Dalším specifickým podnikání v elektronických komunikacích je poskytování služeb na geograficky velmi rozsáhlém území, což sebou nese samozřejmě i vyšší nároky na kapitál, organizaci práce, atp. To samozřejmě neznamena, že podnikatel nemůže působit pouze na území jedné obce nebo města. Takovouto podnikatelskou strategii však, z dlouhodobého hlediska, nepovažují za ideální, protože podnikatelské místo převzme konkurence, která bude uplatňovat úspory z rozsahu.

4. Vývoj právní úpravy

4.1. Historické předpisy

Historicky nejstarším právním předpisem, který upravoval odvětví elektronických komunikací (v tehdejší době má však spíše smysl hovořit o odvětví telekomunikací) byl prvorepublikový zákon č. 60/1923 Sb., o telegrafech, který byl platný až do roku 1950, kdy nabyl účinnosti 1. července 1950 zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích. Z původního zákona z roku 1923 zůstala v platnosti ustanovení §16-§20, týkající se trestních postihů. Z dalších předpisů platných před rokem 1950 je nutné jmenovat nařízení ministra dopravy a techniky č. 235/1943 Sb.

Zákon č. 72/1950 Sb. měl pouhých 17 paragrafů. Nejvýznamnější ustanovení bylo ustanovení § 15 odst. 1) („*Vláda může nařízením svěřit provádění některých úkolů veřejné správy v oboru telekomunikací národním výborům.*“), kterým přenesl část výkonu státní správy na národní výbory. Následující právní předpis upravující oblast telekomunikací tj. zákon č. 110/1964 Sb. dovedl toto přenesení státní správy do extrému, neboť výkon státní správy byl zcela převeden na tzv. organizace spojů. Tyto organizace se prioritně chovaly jako

orgány vykonávající státní správu a pouze jako druhotnou funkci poskytovaly telekomunikační služby fyzickým a právnickým osobám.

Až do roku 1989 byla telekomunikační politika v Československé socialistické republice realizována prostřednictvím státního monopolu. Výše zmíněný zákon č. 110/1964 Sb. (platil více než 35 let) byl typickým představitelem socialistického zákonodárství. Zakotvoval zásadu, že vlastníkem a provozovatelem telekomunikačních služeb může být pouze stát.

Praktické fungování zajišťovaly již zmiňované organizace spojů, které souběžně se svou hospodářskou činností rozhodovaly jako správní orgány o právech a povinnostech svých zákazníků.

Všechny telekomunikační činnosti, zahrnující provoz telekomunikačních sítí a poskytování telekomunikačních služeb, zajišťovaly dvě organizace spojů – Správa pošt a telekomunikací (pošta a drátové telekomunikace) a Správa radiokomunikací (bezdrátové komunikace). Jedním z cílů liberalizace telekomunikačního odvětví po roce 1989 bylo i zrušení tohoto státního monopolu a uvedení telekomunikačního odvětví v souladu s dokumenty Mezinárodní telekomunikační unie a s právem Evropských společenství.

Ke skutečnému rozbití státního monopolu došlo zákonem č. 150/1992 Sb., který novelizoval zákon č. 110/1964. Tato novela oddělila správní oblast od oblasti hospodářské a tak umožnila částečnou demonopolizaci a liberalizaci telekomunikací. Oddělením výkonu provozních činností od státní správy byl vytvořen základ pro objektivnější rozhodování o právech a povinnostech subjektů telekomunikací.

Další vývoj právní úpravy se ubíral k vytvoření zcela nového zákona, který by zajistil:

- a) Dokončení liberalizace telekomunikačního trhu, což by umožnilo vstup nových telekomunikačních provozovatelů a poskytovatelů telekomunikačních služeb na trh telefonních služeb poskytovaných v pevné síti a vytvoření podmínek pro vznik konkurenčního prostředí, při zajištění každému uživateli přístup k základním telekomunikačním službám („univerzální služba“).
- b) V období plné liberalizace vymezit nezbytnou regulaci a k jejímu vykonávání zřídit regulační orgán transformací ČTÚ, který regulačními mechanismy podle zákona o telekomunikacích zajistí nediskriminující a transparentní podmínky na

telekomunikačním trhu. Regulace musí být uplatněna pouze tam, kde je to nezbytné, musí podporovat volnou hospodářskou soutěž a chránit oprávněné zájmy státu i uživatelů služeb a podnikatelů a omezené přírodní zdroje. Sloučit dosavadní oddělenou cenovou a ostatní regulaci telekomunikací do působnosti jediného regulačního orgánu v souladu s běžnou praxí v zemích EU a ke sjednocení výkonu kompetencí náležejících k odvětví komunikací.

- c) Pro vznik a podporu konkurence a volné soutěže plně využít princip „otevřeného přístupu k síti“ (Open network provision). Usnadnit vstup nových podnikatelských subjektů na trh tak, aby mohly konkurovat dominantním společnostem, ovlivnit snižování cen služeb případně až k úrovni ekonomicky oprávněných nákladů, včetně přiměřeného zisku a zvyšovat kvalitu služeb a vést k modernizaci sítí a ostatní infrastruktury.

Na základě těchto tezí přijal Parlament České republiky zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích (s účinností od 1.7. 2000), kterým byl zrušen zákon 110/1964 Sb. včetně jeho novely, zákona č. 150/1992 Sb.

4.2. *Zákon č. 151/2000 Sb.*

Zákon č. 151/2000 Sb. (dále jako „Telekomunikační zákon“) zejména:

- a) Vytvořil podmínky pro realizaci závazků, které přijala ČR k liberalizaci telekomunikačního trhu v rámci WTO. Jednou ze stěžejních podmínek bylo, aby ČR přijala zcela nový zákon o telekomunikacích. Pouze na základě nové právní úpravy mohla být realizována řada licenčních řízení, podmiňujících realizaci dohod uzavřených o telekomunikačních službách v rámci WTO.
- b) Zohledňoval tehdejší komunitární právo.
- c) Definoval podmínky vstupu do odvětví s cílem plně liberalizovat podmínky podnikání (neexistují formální zábrany a specifické předběžné podmínky vstupu na telekomunikační trh). Omezující podmínky lze aplikovat pouze na základě zákona (taxativně), ve veřejném zájmu a v souladu s limitovaným kmitočtovým spektrem.

- d) Přesně stanovil regulační rámec telekomunikací.
- e) Definoval tzv. univerzální službu, tzn. vymezenou telekomunikační službu pro veřejnost (konkrétně se jedná o telefonní službu), která je dostupná všem zájemcům na území státu, určeným provozovatelem (ČT) v přijatelné standardní kvalitě a cenách. Telekomunikační zákon také stanovil způsob financování univerzální služby.
- f) Upravil způsob „hospodaření“ s omezenými zdroji – kmitočtové spektrum, čísla, adresy.
- g) Vymezil základní podmínky pro připojení koncových zařízení jednotlivých uživatelů služeb k telekomunikační síti, schvalování koncových zařízení. (Uživatelé mohli jako koncové zařízení do telekomunikační sítě připojit pouze takové zařízení, které bylo ČTÚ schváleno a opatřeno nálepkou s logem ČTÚ. V případě, že uživatel porušil tuto povinnost, vystavoval se možnosti postihu pokutou až do výše 100.000 Kč.)
- h) Stanovil zásady propojování telekomunikačních sítí různých provozovatelů s cílem zabezpečit otevřený přístup k sítím v zájmu uživatele telekomunikačních služeb.
- i) Definoval oblasti veřejného zájmu v oblasti telekomunikací (požadavky na veřejné telefonní automaty, přístupnost tísňových linek atp.)
- j) Stanovil práva a povinnosti všech subjektů v telekomunikačním odvětví v krizových situacích.
- k) Zabezpečil právo na ochranu osobních dat a na zachování telekomunikačního tajemství.
- l) Zřídil správní a regulační orgán pro odvětví telekomunikací, vymezil jeho postavení a jeho vztahy k orgánům státní správy.
- m) Vymezil mechanismy působící v oblasti dohledu nad fungováním telekomunikačního trhu, jakož i pravidla a nástroje sankcionování v případě porušení jeho podmínek.
- n) Upravil způsoby řešení sporů vznikajících mezi subjekty působícími v telekomunikacích.

Telekomunikační zákon tak nově změnil pohled na organizaci vztahů v telekomunikačním odvětví. Zatímco původní úprava usměrňovala konkrétní jednotlivé subjekty, pak nový Telekomunikační zákon zajistil, resp. měl zajistit, optimální a spravedlivé podnikatelské podmínky pro všechny subjekty.

Telekomunikační zákon však nezajistil to, co zákonodárci možná pouze naoko zamýšleli a to odbourání monopolního postavení ČT, který do té doby jako držitel licence k provozování veřejných pevných telefonních sítí provozoval téměř všechny pevné telefonní přípojky. Alternativní operátoři upozorňovali na fakt, že pro konečného zákazníka při přechodu k jinému operátoru, je vedle ceny za telekomunikační službu důležitá i možnost ponechat si své původní telefonní číslo.

Zásadní změnu přinesl §76 Telekomunikačního zákona, který nařizoval provozovateli pevných telekomunikačních sítí s výrazným podílem na trhu (fakticky tedy ČT) zprovoznit tzv. službu předvolby operátora a to, jak ve formě krátké individuální předvolby, tak i ve formě pevné předvolby. Konečný zákazník tak měl možnost uzavřít smlouvu s alternativním operátorem na poskytování telekomunikačních služeb. Tuto povinnost měl ČT splnit do konce roku 2002. Alternativní operátoři však nadále protestovali, neboť ČT fakticky zablokoval možnost využití této služby tím, že svým zákazníkům nabídl měsíční balíčky, které obsahovaly vedle paušální platby za telefonní linku také volné minuty. Neexistoval však nástroj, jak by mohl zákazník během měsíce zkontrolovat množství provolaných volných minut a nechtěl se tedy smluvně zavazovat alternativnímu operátorovi k využívání jeho služeb.

Pod tlakem alternativních operátorů a v souladu s požadavky Nařízení Rady 2887/2000, o zpřístupnění účastnického vedení (Unbundled access to the local loop) byl novelizován Telekomunikační zákon a do jeho ustanovení se dostal § 37a, který nařizoval držiteli licence k provozování veřejné pevné telefonní sítě určeném ČTÚ, jako držiteli licence s výrazným podílem na trhu povinnost zpřístupnit své metalické vedení provozovateli oprávněnému k provozování telekomunikační sítě nebo poskytovateli oprávněnému k poskytování telekomunikační služby a to na základě předložení návrhu na uzavření smlouvy.

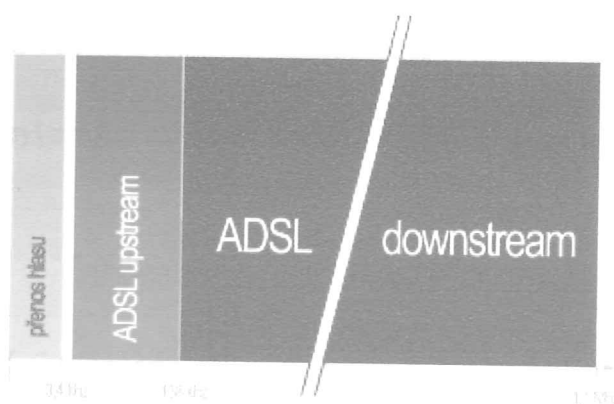
Zpřístupnění mělo dvě formy:

- a) Tzv. **plný přístup** ke svému účastnickému vedení nebo jeho úseku umožňující využití celého kmitočtového spektra účastnického vedení nebo jeho úseku (v tomto případě

mohl konečný zákazník zcela využívat služeb alternativního operátora (jak telefonní služby, tak také služby DSL). Konečný zákazník pak nebyl v žádném smluvním vztahu k původnímu operátoru. Finanční kompenzaci za zpřístupnění účastnického vedení si vyřešili operátoři mezi sebou.

- b) tzv. **sdílený přístup** ke svému účastnickému vedení nebo jeho úseku umožňující využívat nadhovorovou část kmitočtového spektra účastnického vedení (pro služby DSL) nebo jeho úseku, přičemž účastnické vedení bude nadále využíváno vlastníkem účastnického vedení k poskytování veřejné telefonní služby.

Obrázek č. 4 - Kmitočtové spektrum účastnického vedení (www.dsl.cz)

V případě plného přístupu k účastnickému vedení získal alternativní operátor přístup k celému frekvenčnímu pásmu, tedy, jak k přenosu hlasu, tak i DSL služeb.

V případě sdíleného přístupu, zůstaly ČT hlasové služby (frekvenční pásmo do 3,4 kHz), DSL služby získal alternativní operátor (frekvenční pásmo 3,4 kHz – 1,1 Mhz)

Alternativní operátoři byli oprávněni tuto možnost využívat na základě tzv. referenční nabídky, kterou měl ČT povinnost zveřejnit v Telekomunikačním věstníku.

Do nabytí účinnosti nového zákona o elektronických komunikacích (zákon č. 127/2005 Sb.) využili tuto možnost pouze operátoři NEXTRA CZ, s.r.o. a České Radiokomunikace a.s. (dnes RADIOKOMUNIKACE a.s.).

Je třeba uvést, že podle sdělení zástupců alternativních operátorů, ČT jako povinný, využíval jakoukoliv možnost, aby zabránil alternativním operátorům v zpřístupnění svého vedení. Většinou se opíral o § 37a odst. 7), kdy bylo možné návrh na uzavření smlouvy o zpřístupnění metalického vedení odmítnout v případě technické neproveditelnosti. Operátoři

se poté dostávali do sporů, které řešil dle § 37b odst. 1) písm. d) ČTÚ. Dalším problémem bylo stanovení ceny zpřístupnění, Telekomunikační zákon celkem nejednoznačně stanovil cenu za zpřístupnění:

§78 odst. 1) a 5) „Ceny za propojení sjednávají smluvní strany tak, aby nediskriminovaly žádnou ze smluvních stran ani ostatní provozovatele propojených veřejných telekomunikačních sítí a aby umožňovaly ověření způsobu jejich výpočtu.“

„Ve stanovených případech musí cena za propojení vycházet z nákladů na propojení včetně přiměřeného zisku.“

V praxi se tedy velice často stávalo, že od podání návrhu na uzavření smlouvy o zpřístupnění metalického vedení k jejímu praktickému zprovoznění uběhlo i několik měsíců.

Zákon č. 151/2000 Sb. byl zrušen zákonem č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích a to ke dni 30.4.2005.

5. Platná právní úprava - Regulace trhu elektronických komunikací v ČR

Následující část diplomové práce by měla detailněji popsat současnou právní úpravu podnikání v elektronických komunikacích. Detailně by měla popsat specifické právní podmínky podnikání v elektronických komunikacích, postavení a pravomoci určených správních orgánů pro oblast elektronických komunikací a dále specifické nástroje, které by měly významně ovlivňovat trh elektronických komunikací ve smyslu eliminace monopolů na daných segmentech trhu. Kapitola věnuje pozornost zejména regulaci pro konečného spotřebitele nejdůležitější oblasti, tzn. přístupu k telefonní síti a k síti internet.

5.1. Právní předpisy

Jak již bylo uvedeno v předchozích částech diplomové práce, nosným předpisem pro celou oblast elektronických komunikací je zákon č. 127/2005 Sb. v platném znění (dále jako „Zákon“). Zákon není samozřejmě jedinou právní normou, která by regulovala podnikání v elektronických komunikacích. Vedle něj je to také zákon č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti a dále jsou to především zákony, které obecně upravují práva

a povinnosti jak podnikatelů, spotřebitelů, tak také správních orgánů a to nejen v oblasti elektronických komunikací.

Ze soukromoprávních kodexů a zákonů je nutné zmínit především Občanský zákoník, a to především jeho části týkající se tzv. Spotřebitelských smluv a dále Obchodní zákoník.

Z veřejnoprávních norem je to zejména Správní řád, Stavební zákon a Zákon o správních poplatcích.

Ze speciálních zákonů je nutné zmínit např. Zákon o Českém rozhlasu, Zákon o České televizi, Zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání. Uvedené tři předpisy regulují specifickou oblast TV a rozhlasového vysílání, zejména regulují přístup k tomuto vysílání a především jeho obsah. Jak bylo uvedeno v úvodu, diplomová práce se tomuto odvětví nevěnuje, stejně tak se nevěnuje odvětví poštovních služeb.

5.2. Regulace trhu elektronických komunikací

Cílem a zásadním důvodem existence každého právního předpisu pro určitou právní oblast by mělo být nastavení takových pravidel ve společnosti, které by zajistily, že bude dané odvětví ke všem subjektům spravedlivé, nediskriminující a které zajistí optimální další vývoj daného odvětví do budoucna. Samozřejmostí je nejen stanovení jasných pravidel, ale dohled nad jejich dodržováním, vynucování jejich dodržování a v případě jejich překročení zjednání nápravy a to i pod pohrůžkou sankce. Účelem regulace je i stanovení takových pravidel, která nebudou dané subjekty omezovat, ba naopak přispějí k zvýšení užítku **všech subjektů** trhu elektronických komunikací. (Příkladem může být státní autoritou stanovená standardizace přístrojů, způsobů a metod komunikace, pravidla účtování cena atp. bez nichž by veřejné sítě nemohly prakticky fungovat atp.)

Oblast elektronických komunikací je typickým příkladem odvětví, které se v dnešní době neobejde bez zásahu státní autority, a to nejen z důvodů eliminace nežádoucích tržních výkyvů (monopoly, oligopoly), ale i z důvodů již zmiňované standardizace a garance zajištění minimální úrovně služeb dostupné pro všechny subjekty na území státu.!

Zákon definuje regulaci v § 4:

„Regulace je prováděna za účelem nahradit chybějící účinky hospodářské soutěže, vytvářet předpoklady pro řádné fungování hospodářské soutěže a pro ochranu uživatelů a dalších účastníků trhu do doby dosažení plně konkurenčního prostředí.“

Zásadní částí definice je její poslední část „...do doby dosažení plně konkurenčního prostředí.“, tudíž jakmile daný trh dosáhne plně konkurenčního prostředí, nebude ze strany státní autority nutná jakákoliv další intervence. Jedná se tedy o liberální přístup, který vychází z regulačního rámce Evropských společenství. Prakticky je tato zásada naplňována existencí povinnosti analyzovat tzv. relevantní trhy. Této analýze se věnuje samostatná část diplomové práce.

Zároveň uvedená definice ukazuje jakým směrem by se měla zákonná a zejména podzákonná regulace prováděná ČTÚ ubírat, tj.

- a) nahrazení chybějících článků hospodářské soutěže,
- b) vytvoření podmínek k řádné hospodářské soutěži,
- c) ochrana „slabší“ strany právních vztahů – uživatelů resp. spotřebitelů.

Základní zásady regulace stanoví Zákon v §5 a §6. Jedná se zejména o (v závorkách jsou uvedeny konkrétní nástroje regulace, které budou detailně popsány v dalších částech diplomové práce):

- a) získání maximálních výhod pro spotřebitele, včetně zdravotně postižených uživatelů, z hlediska možnosti volby služby, ceny a kvality. (Prakticky se jedná o stanovení poskytovatele tzv. univerzální služby, cenovou regulaci a stanovení standardů kvality),
- b) zabránění narušování nebo omezování hospodářské soutěže v odvětví elektronických komunikací (analýza relevantních trhů),
- c) podpora efektivních investic do infrastruktury a podpora inovací,
- d) efektivní správa a účelné využívání rádiových kmitočtů a čísel (plány kmitočtového spektra, přidělování kmitočtových pásem),

- e) odstraňování překážek pro zajišťování sítí elektronických komunikací, přiřazených prostředků a doplňkových služeb a poskytování služeb elektronických komunikací mezi členskými státy Evropské unie,
- f) podpora zřizování a rozvoj transevropských sítí a interoperability celoevropských služeb mezi členskými státy,
- g) zajištění nediskriminace mezi podnikateli zajišťujícími síť nebo poskytujícími služby elektronických komunikací,

Z hlediska spotřebitele se jedná zejména o:

- a) možnost přístupu všech koncových uživatelů k univerzální službě,
- b) vysokou úroveň ochrany spotřebitelů,
- c) ochranu osobních údajů a soukromí,
- d) transparentnost cen a podmínek pro používání veřejně dostupných služeb elektronických komunikací,
- e) zajištění potřeb zdravotně postižených koncových uživatelů nebo osob s nízkými příjmy a
- f) podpora zachování integrity a bezpečnosti veřejných komunikačních sítí.

Hlavními regulačními principy Zákona jsou následující zásady:

- nediskriminace,
 - Ministerstvo informatiky a ČTÚ nesmí svým jednáním a rozhodováním poskytnout výhodu jednomu podnikateli nebo uživateli, nebo skupině podnikatelů nebo uživatelů, na úkor ostatních podnikatelů nebo uživatelů, aniž by jednali na základě Zákona a toto jednání bylo odůvodněné rozdíly v postavení dotčených osob. Jakýkoliv rozdíl v zacházení musí být v souladu se Zákonem.
- objektivita,
 - ČTÚ je povinen průběžně sledovat a vyhodnocovat účinky uložených nápravných opatření na jednotlivé relevantní trhy i v období mezi jejich analýzami prováděnými podle Zákona. Zjistí-li, že uložené

nápravné opatření má na trhy nežádoucí účinek, neúměrně je deformuje nebo již pominul důvod k jeho uložení, neprodleně je zruší.

- technologické neutrality,
 - Ministerstvo informatiky a ČTÚ jsou povinny zohlednit potřebu technologicky neutrální regulace; technologicky neutrální regulací se rozumí regulace, která neukládá povinnost použít konkrétní druh technologie a ani žádný druh technologie nezvýhodňuje.
- transparentnosti,
 - ČTÚ je povinen:
 - a) poskytovat podnikatelům poskytujícím veřejně dostupné služby elektronických komunikací a uživatelům s předstihem všechny informace, které jsou rozhodující pro posouzení věci a jejichž poskytnutí nebrání ustanovení zvláštního právního předpisu,
 - b) náležitě odůvodnit opatření obecné povahy a rozhodnutí, včetně rozhodnutí o ceně.
- proporcionality.

V případě, že dojde k pochybnostem o výkladu Zákona, musí se vždy postupovat v souladu s uvedenými zásadami.

5.3. Podnikatel – právní podmínky vstupu do odvětví

Přijetím Zákona došlo k jedné velmi podstatné změně týkající se možnosti vstupu podnikatele do odvětví elektronických komunikací. K pochopení změn, které přinesl Zákon bude nejdříve popsána možnost vstupu podnikatelů do odvětví platná do 30.4.2005 – upravená Telekomunikačním zákonem.

5.3.1. Právní úprava do 30.4.2005 - zákon č. 151/2000 Sb. o telekomunikacích.

Až do účinnosti Zákona (do 30.4.2005) fungovalo povolování podnikání v telekomunikacích na tzv. licenčním principu, tzn. všechny činnosti mohly být provozovány pouze na základě a za podmínek stanovených v licenci. Všechny licence vydával ČTÚ a to:

- a) Individuální licence - pro konkrétního žadatele – tzv. Telekomunikační licence a
- b) Generální licence.

Rozdíl v uvedených licencích byl ten, že individuální licence byla udělena konkrétnímu subjektu na jeho žádost. Naopak generální licence byla vydávána ČTÚ pro předem neznámý počet subjektů. Ve své podstatě tak stanovovala konkrétní podmínky, za kterých mohou všechny subjekty v dané části odvětví telekomunikačních podnikat.

Individuální licence

Individuální licence se týkala podnikatelů, kteří měli v úmyslu podnikat v následujících telekomunikačních činnostech:

- a) zřizování a provozování veřejné telekomunikační sítě s výjimkou telekomunikačních sítí určených výhradně k jednosměrnému šíření televizních nebo rozhlasových signálů po vedení,
- b) poskytování veřejné telefonní služby prostřednictvím veřejné pevné telekomunikační sítě,
- c) poskytování veřejné telefonní služby prostřednictvím veřejné mobilní telekomunikační sítě.

Tyto činnosti také dle § 3 odst. 3 písm. i), Živnostenského zákona nespádaly do režimu živností.

Telekomunikační licence mohla být udělena **pouze právnické osobě**, která splnila následující podmínky (§14 zákona telekomunikačního zákona):

1. udělením licence nebude ohrožena bezpečnost státu nebo život, zdraví nebo bezpečnost osob,

2. všechny fyzické osoby, které jsou nebo budou statutárním orgánem právnické osoby nebo členy statutárního orgánu, dosáhly věku 21 let, jsou způsobilé k právním úkonům, bezúhonné a alespoň jeden člen statutárního orgánu nebo odpovědný zástupce právnické osoby splňuje podmínku odborné způsobilosti,
3. žadatel prokáže finanční způsobilost k telekomunikační činnosti, pro kterou požaduje telekomunikační licenci,
4. žadatel prokáže, že má technické, organizační a personální předpoklady k telekomunikační činnosti, pro kterou požaduje telekomunikační licenci,
5. jsou k dispozici kmitočty, které jsou nezbytné pro požadovanou telekomunikační činnost, pokud je vydání telekomunikační licence podmíněno využitím kmitočtů.

Odborná způsobilost se prokazovala dokladem o ukončeném vysokoškolském vzdělání ekonomického, elektrotechnického nebo právního zaměření a dokladem o vykonání tříleté praxe v řízení v oboru telekomunikací nebo dokladem o ukončení úplného středního odborného vzdělání ekonomického nebo elektrotechnického zaměření a dokladem o vykonání pětileté praxe v řízení v oboru telekomunikací.

Finanční způsobilost k vykonávání telekomunikační činnosti, pro kterou je potřebná telekomunikační licence, se rozumí schopnost žadatele finančně zabezpečit zřízení, řádné provozování veřejné telekomunikační sítě nebo řádné poskytování veřejné telekomunikační služby a schopnost zabezpečit současné a budoucí závazky nejméně na období pěti let.

Tento licenční přístup tak významně omezoval přístup na trh s telekomunikacemi, např. nemožnost udělit telekomunikační licenci fyzické osobě, prokazování finanční způsobilosti, atd.

Generální licence

Jak již bylo výše uvedeno, generální licence umožňovala jakémukoliv subjektu, který splní její podmínky, podnikat v telekomunikační službě pro niž byla generální licence vydána, aniž by to vyžadovalo individuálně žádat ČTÚ o povolení. Na rozdíl od individuální licence však bylo toto podnikání z hlediska Živnostenského zákona považováno za činnost vyžadující udělení živnostenského oprávnění. Do 30.4.2004 se dokonce jednalo o

koncesovanou živnost (skupina 305: Elektrické přístroje) a po změně provedené zákonem č. 167/2004 Sb. pouze o vázanou živnost (skupina 205: Elektrické stroje a přístroje).

Předtím, než podnikatel zažádal o uvedenou živnost, podléhal tzv. registrační povinnosti u ČTÚ. Osvědčení o registraci u ČTÚ pak bylo podkladem k vydání uvedeného živnostenského oprávnění.

Generální licence vydával ČTÚ na základě §46 Telekomunikačního zákona..

„ (1) Úřad je oprávněn vydat generální licenci

a) k provozování vysílacích rádiových zařízení, která nevyžadují individuální přidělení kmitočtů,

b) k poskytování telekomunikačních služeb, pro které zákon nevyžaduje udělení licence,

c) ke zřizování a provozování veřejných telekomunikačních sítí určených výhradně k jednosměrnému šíření televizních nebo rozhlasových signálů po vedení, nebo

d) k poskytování telekomunikační služby pronájmu telekomunikačních okruhů, jejíž poskytování není uloženo v licenci.

(2) Generální licence je veřejně vyhlášené opatření Úřadu, které je závazné pro fyzické a právnické osoby vykonávající telekomunikační činnosti podle odstavce 1. “

Právní úpravou došlo tedy k zvláštní situaci, kdy podnikatel podnikající v „Telekomunikačních službách“ podléhal pravomoci jak Živnostenského úřadu, tak i ČTÚ.

Pro subjekt, který se rozhodl poskytovat Telekomunikační služby, pak tato dvojí podřízenost znamenala zejména významné administrativní náklady při žádosti o živnostenské oprávnění. Další nevýhodou byla možná neexistence generální licence pro nové druhy podnikání. Např. nástup nových technologií nemusel být promítnut ČTÚ do nové generální licence ihned a mohlo tedy dojít k situaci, kdy tu byly subjekty, co chtěly a měly možnost poskytovat nové služby, ale z důvodů absence příslušné generální licence nemohly. Neboť na jakoukoliv činnost v telekomunikacích musel být vydána licence, ať již individuální nebo generální.

5.3.2. Platná právní úprava (od 1.5.2005), zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích

O platném Zákonu lze říci, že do oblasti regulace vstupu podnikatelů na trh elektronických komunikací vnesl zásadní změnu. Byl odstraněn dosavadní systém licencování a všechny podnikatelské činnosti v elektronických komunikacích byly plně vyjmuty z režimu živnostenského zákona (§3 odst. 3) písm. i) Živnostenského zákona). V režimu licencování však stále zůstává rádiový kmitočet, který jako vzácný statek musí být i nadále přidělován individuálně v souladu s „Plánem využití rádiového spektra“.

Zákon nyní rozlišuje 2 druhy předmětu podnikání v elektronických komunikacích:

- a) Zajišťování veřejných komunikačních služeb,
- b) Poskytování služeb elektronických komunikací.

Protože podrobné vysvětlení těchto termínů bylo popsána v kapitole 3.3, budou následující odstavce popisovat detailněji základní požadavky zákona, který musí podnikatel v elektronických komunikacích splňovat.

Na rozdíl od předešlé úpravy již zákon nediskriminuje fyzické osoby; ty mají nyní stejná práva v přístupu k podnikání v elektronických komunikacích. Systém „povolení podnikání“ je založen na oznamovací povinnosti podnikatele a pokud podnikatel splní zákonné podmínky vzniká mu oprávnění k podnikání dnem oznámení podnikání ČTÚ.

§8 odst. 2) Zákona

„Podnikat v elektronických komunikacích na území České republiky mohou za podmínek stanovených tímto zákonem fyzické a právnické osoby, které splňují obecné podmínky. Oprávnění k podnikání vzniká těmto osobám dnem doručení oznámení podnikání, které splňuje náležitosti podle § 13, nestanoví-li tento zákon jinšk.“

Podmínkou k tomu, aby se fyzická či právnická osoba stala podnikatelem ve smyslu Zákona je, aby splnila obecné podmínky, které definuje zákon v následujícím odstavci.

§8 odst. 3) až odst. 6) Zákona

„(3) Obecnými podmínkami pro podnikání v elektronických komunikacích se rozumí

- a) u fyzických osob dosažení věku nejméně 18 let,
 - b) u fyzických osob plná způsobilost k právním úkonům,
 - c) u fyzických osob bezúhonnost,
 - d) předložení dokladu o tom, že fyzická nebo právnická osoba nemá nedoplatky na daních nebo odvodech, poplatcích, úhradách, úplatách, pokutách a penále, včetně nákladů řízení, které vybírají a vymáhají územní finanční orgány podle zvláštního právního předpisu. 4) Doklad vyhotoví místně příslušný finanční úřad,
 - e) skutečnost, že fyzická nebo právnická osoba nemá nedoplatek na pojistném a na penále na veřejné zdravotní pojištění, nebo na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, s výjimkou případů, kdy bylo povoleno splácení ve splátkách a není v prodlení se splácením splátek. Tuto skutečnost fyzická nebo právnická osoba doloží čestným prohlášením.
- (4) Za bezúhonného se pro účely tohoto zákona považuje ten, kdo nebyl pravomocně odsouzen
- a) pro trestný čin spáchaný úmyslně k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání alespoň 1 roku,
 - b) pro trestný čin spáchaný úmyslně, jehož skutková podstata souvisí s podnikáním a na který se nevztahuje písmeno a), nebo
 - c) pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jehož skutková podstata souvisí s předmětem podnikání, anebo se na něho hledí, jako by nebyl odsouzen.
- (5) U právnické osoby musí obecné podmínky podle odstavce 3 splňovat rovněž osoba oprávněná jednat jejím jménem.
- (6) Bezúhonnost dokládá fyzická osoba Úřadu výpisem z evidence Rejstříku trestů, který nesmí být starší 3 měsíců. Zahraniční fyzická osoba dokládá bezúhonnost Úřadu i odpovídajícími doklady vydanými státem, jehož je občanem, jakož i

doklady vydanými státy, ve kterých se více než 3 měsíce nepřetržitě zdržovala v posledních 3 letech. Tyto doklady nesmí být starší 3 měsíců. “

Podmínky k podnikání jsou tedy velmi podobné podmínkám Živnostenského zákona u živností volných, ohlašovacích.

5.4. Všeobecná oprávnění

Předchozí část popsala, jaké jsou obecné podmínky podnikání v elektronických komunikacích. Je však logicky žádoucí, aby u některých činností bylo podnikání regulováno do té míry, aby byla zajištěna praktická funkčnost služeb elektronických komunikací.

ČTÚ je proto zákonem zplnomocněn k vydávání tzv. Opatření obecné povahy a Všeobecných oprávnění, která konkretizují podmínky k praktickému poskytování služeb elektronických komunikací, zajišťování sítí elektronických komunikací a provozu přístrojů.

Z pohledu konečného spotřebitele tyto předpisy zajistí že, např.

- a) v případě telefonního hovoru se dovolá i účastníku, který je připojen v síti jiného operátora,
- b) bude mít vždy možnost připojit se k telefonní síti, tzn. bude existovat subjekt poskytující alespoň minimální úroveň služby v určené kvalitě a množství,
- c) bude chráněno jeho soukromí a jeho osobní data,
- d) nedojde k rušení a vzájemnému negativnímu ovlivňování sítí různých subjektů atp.

§9 odst. 1) Zákona

„(1) Všeobecné oprávnění je opatření obecné povahy Úřadu, které stanoví podmínky výkonu komunikačních činností vztahující se na všechny nebo na určité druhy sítí a služeb elektronických komunikací a na provozování přístrojů a které je závazné pro fyzické a právnické osoby vykonávající činnosti podle § 7.

(2) Úřad je oprávněn vydat všeobecné oprávnění k zajišťování sítí elektronických komunikací a přiřazených prostředků, k poskytování služeb elektronických komunikací, k

provozování přístrojů a k využívání rádiových kmitočtů, pro které není třeba udělit individuální oprávnění k využívání rádiových kmitočtů (§ 17).“

Z uvedené zákonné definice je jasné, že uvedená oprávnění nejsou individualizována a jsou tedy adresována všem subjektům v daném odvětví – jedná se tedy o obdobu generálních licencí v předchozí právní úpravě.

Příklad: Všeobecné oprávnění č. VO-R/12/08.2005-34 k využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení pro širokopásmový přenos dat na principu rozprostřeného spektra v pásmech 2,4 Ghz a 5 Ghz.

Tímto oprávněním ČTÚ stanovil pravidla pro používání nejběžnějších bezdrátových zařízení používaných v domácnostech a kancelářích. Jedná se zejména o požadavky na provoz těchto zařízení, na max. vyzařovací výkon těchto zařízení, atd. Důvodem existence takovýchto pravidel je fakt, že frekvenční pásma 2,4Ghz a 5 Ghz jsou, dle Plánu využití rádiového spektra, tzv. bezlicenční pásma, tzn. každý subjekt může využívat toto rádiové pásmo, aniž by musel žádat ČTÚ o individuální licenci k přidělení těchto kmitočtů.

Nevýhodou radiových zařízení je, že se stanice navzájem ruší svým provozem a přenos dat tak ztrácí svou kvalitu. V případě, že by ČTÚ nevydal uvedené všeobecné oprávnění, brzy by mohla nastat situace, kdy by byl provoz zařízení nemožný, neboť daná frekvenční pásma by byla brzy zahlcena nekontrolovatelnými zásahy jednotlivých uživatelů. (Vysoké vyzařovací výkony antén apod.)

Z logiky věci plyne, že daným oprávněním jsou povinni se řídit i nepodnikatelé. Zákon na tuto možnost pamatuje a povinnost řídit se všeobecnými oprávněními stanovuje všem subjektům, kteří provozují Komunikační činnosti (§7 Zákona), tj. nejen podnikatele - §7 písm. a) a b) Zákona, ale také provozovatele rádiových nebo telekomunikačních zařízení §7 písm. c) Zákona.

Následující tabulka uvádí seznam dosud vydaných všeobecných oprávnění.

Tab. č. 1 – Seznam dosud vydaných Všeobecných oprávnění

Číslo oprávnění	Druh oprávnění
VO-S/1/07.2005-9	podmínky k poskytování služeb elektronických komunikací.
VO-S/2/07.2005-10	podmínky k zajišťování veřejných komunikačních sítí a přiřazených prostředků.
VO-R/1/07.2005-14	provozování uživatelských terminálů sítí GSM a UMTS.
VO-R/2/07.2005-15	využívání rádiových kmitočtů a k provozování stanic bezdrátových místních informačních systémů (BMIS) v pásmu 70 MHz.
VO-R/3/07.2005--16	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení PMR 446.
VO-R/4/07.2005-17	provozování terminálů pro komunikaci pomocí družic v pásmech 10 až 30 GHz.
VO-R/5/07.2005-18	provozování uživatelských terminálů rádiových sítí standardů TETRA a TETRAPOL.
VO-R/6/07.2005--19	provozování terminálů sítí pozemní pohyblivé služby v pásmu 450 MHz (hromadných rádiových sítí).
VO-R/9/07.2005--20	provozování terminálů pro komunikaci pomocí družic v pásmech 1525 až 2200 MHz.
VO-R/11/07.2005--21	provozování zařízení neveřejné rádiové sítě pozemní pohyblivé služby pro účely železniční dopravy v pásmech 150 MHz a 450 MHz.
VO-R/7/08.2005-22	využívání rádiových kmitočtů a k provozování občanských radiostanic v pásmu 27 MHz.
VO-R/8/08.2005-23	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení bezšňůrové telekomunikace standardu DECT.
VO-R/10/08.2005-24	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení krátkého dosahu.
VO-R/13/08.2005--25	provozování uživatelských terminálů sítí NMT 450.
VO-R/14/08.2005--26	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení v pásmu 10 GHz.
VO-R/15/08.2005--27	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení pro dálkové ovládání modelů v pásmech 13 MHz až 40 MHz.
VO-R/16/08.2005-28	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení provozovaných společně na určených kmitočtech v pásmech 27 MHz až 450 MHz.
VO-R/17/08.2005--29	využívání rádiových kmitočtů a k provozování bezšňůrových telefonních přístrojů standardu CT0.
VO-R/18/08.2005--30	provozování terminálů v pevných bezdrátových přístupových sítích, sloužících pro připojení telekomunikačních koncových zařízení k veřejné komunikační síti.
VO-R/19/08.2005--31	provozování uživatelských terminálů sítí GSM-R.
VO-R/20/08.2005--32	provozování širokopásmových digitálních vysílacích rádiových zařízení v pásmech 400 MHz a 800/900 MHz.
VO-R/21/08.2005--33	využívání rádiových kmitočtů a k provozování bezšňůrových telefonních přístrojů standardů CT1, CT1+ a CT2.
VO-R/12/08.2005-34	využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení pro širokopásmový přenos dat na principu rozprostřeného spektra nebo OFDM v pásmech 2,4 GHz a 5 GHz.

Je důležité ještě zmínit, že ČTÚ je Zákonem (§11) zplnomocněn stanovovat zvláštní povinnosti konkrétním osobám, odchýlně od všeobecného oprávnění. Toto ustanovení je velmi významné pro aplikaci nástrojů deliberalizace trhu elektronických komunikací, viz. další části diplomové práce.

5.5. Správní orgány – Český telekomunikační úřad, Ministerstvo informatiky

5.5.1. Český telekomunikační úřad

Správním úřadem vykonávajícím dozor a regulaci trhu elektronických komunikací je Český telekomunikační úřad (ČTÚ). Jedná se o zcela nový státní regulační úřad, byť se starým názvem², ovšem se zcela novým posláním. ČTÚ je ústředním správním úřadem pro výkon státní správy ve věcech stanovených Zákonem, včetně regulace trhu a stanovování podmínek pro podnikání v oblasti elektronických komunikací a také v oblasti poštovních služeb dle zákona č. 29/2000 Sb. o poštovních službách. Podle evropského předpisového rámce elektronických komunikací musí být ČTÚ nezávislý na všech komerčních nebo jiných přenesených zájmech a dostatečně vybaven všemi pravomocemi podle tohoto předpisového rámce.

Z výše uvedených důvodů byla otázka postavení úřadu v systému státní zprávy, stupeň jeho nezávislosti a rozsah pravomocí, ale také vztah k Ministerstvu informatiky, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže a Radě pro rozhlasové a televizní vysílání jedním z ústředních témat při projednávání návrhu Zákona v celém legislativním procesu od Legislativní rady vlády (návrh projednávala třikrát) až po jednání ve výborech Poslanecké sněmovny a Senátu.

Působnost ČTÚ (§108 Zákona)

ČTÚ:

- a) vydává všeobecná oprávnění, rozhoduje o jejich změně nebo zrušení a vede evidenci podnikatelů v elektronických komunikacích,
- b) vydává opatření obecné povahy,

² Při přípravě zákona se objevil název úřadu „Úřad pro elektronické komunikace“

- c) provádí analýzy relevantních trhů v oblasti elektronických komunikací, určuje podniky s významnou tržní silou a ukládá jim zvláštní povinnosti,
- d) stanovuje poskytovatele univerzální služby v elektronických komunikacích a přezkoumává poskytování univerzální služby,
- e) stanovuje čisté náklady na poskytování univerzální služby a stanovuje, vybírá a vymáhá platby na jejich úhradu a zřizuje a spravuje účet univerzální služby,
- f) vydává rozhodnutí o ceně a vykonává kontrolu cen v oblasti elektronických komunikací,
- g) rozhoduje ve sporech, stanoví-li tak tento zákon,
- h) spolupracuje s příslušnými národními regulačními orgány členských států a s Komisí,
- i) ukládá povinnosti nepeněžitého plnění,
- j) ověřuje odbornou způsobilost k obsluze vysílacích rádiových zařízení,
- k) vykonává působnost uznávacího orgánu podle zvláštního právního předpisu při uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti pro přístup k regulované činnosti v oblasti elektronických komunikací nebo pro její výkon na území České republiky, pokud byla odborná kvalifikace pro výkon této činnosti získána nebo tato činnost vykonávána mimo Českou republiku státními příslušníky členských států Společenství nebo jejich rodinnými příslušníky,
- l) stanovuje, vybírá a vymáhá poplatky,
- m) vykonává státní kontrolu elektronických komunikací,
- n) ukládá, vybírá a vymáhá pokuty za porušení povinností,
- o) vykonává správu rádiových kmitočtů a čísel, včetně vedení jejich databáze,
- p) provádí výběrová řízení,
- q) zabezpečuje harmonizaci využívání rádiového spektra a harmonizaci číslovacích plánů,

- r) zřizuje a spravuje radiokomunikační účet,
- s) předkládá Ministerstvu věcné návrhy právních předpisů v oblasti elektronických komunikací a spolupracuje s Ministerstvem na jejich přípravě,
- t) vydává prováděcí právní předpisy v oblasti elektronických komunikací v rozsahu zmocnění podle tohoto zákona,
- u) zabezpečuje oznamovací a informační povinnost ve vztahu ke Komisi v otázkách patřících do jeho působnosti,
- v) vykonává státní statistickou službu,
- w) zabezpečuje mezinárodní vztahy v oblasti elektronických komunikací v případech stanovených vládou,
- x) získává a zpracovává v rámci statistického zjišťování údaje z oblasti elektronických komunikací od subjektů vykonávajících komunikační činnosti a fyzických osob za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem a poskytuje jednotlivé údaje získané při statistickém zjišťování Ministerstvu,
- y) zabezpečuje vydávání Telekomunikačního věstníku prostřednictvím portálu veřejné správy.

Personální zajištění vedení ČTÚ (§107 Zákona)

ČTÚ má v čele pětičlennou Radu, jeden ze členů Rady je jejím předsedou. Členy Rady a jejího předsedu jmenuje a odvolává vláda na návrh ministra informatiky. Funkční období členů Rady je 5 let. Každý rok je jmenován jeden člen Rady. Do funkce předsedy Rady je člen Rady jmenován na dobu zbývajících do konce jeho členství v Radě, nejvýše však na dobu 3 let. S funkcí člena Rady je neslučitelná funkce poslance nebo senátora, soudce, státního zástupce, jakákoli funkce ve veřejné správě, funkce člena orgánů územní samosprávy a funkce v politické straně nebo v politickém hnutí.

Členem Rady může být jmenován občan České republiky, který:

- a) je plně způsobilý k právním úkonům,
- b) je bezúhonný;

- c) má praxi v rozsahu minimálně 5 let v oboru elektronických komunikací, ekonomie nebo práva.

ČTÚ je povinen zpracovat každoročně výroční zprávu o své činnosti za předchozí kalendářní rok (musí být vydána nejpozději do konce května), která obsahuje zejména informace o aktuálním stavu a vývoji v oblasti elektronických komunikací, o vydaných opatřeních obecné povahy, rozhodnutích a rozhodnutích o ceně, o uplatňování příslušného práva Společenství upravujícího oblast elektronických komunikací, o výsledcích kontrol dodržování povinností stanovených zákonem a o potřebě přijetí právních předpisů v oblasti elektronických komunikací.

Další významné pravomoci a povinnosti ČTÚ byly nebo budou popsány v dalších částech diplomové práce věnovaných jednotlivým nástrojům právní regulace odvětví.

5.5.2. Ministerstvo informatiky

Ministerstvo informatiky bylo zřízeno zákonem č. 517/2002 Sb. jako ústřední orgán státní správy pro informační a komunikační technologie, pro elektronické komunikace a poštovní služby, s výjimkou věcí svěřených do působnosti Českého telekomunikačního úřadu.

Z hlediska elektronických komunikací je úloha Ministerstva informatiky spíše koncepční, neboť většina pravomocí je Zákonem svěřena ČTÚ.

Působnost Ministerstva informatiky v oblasti elektronických komunikací upravuje § 105 Zákona.

Ministerstvo:

- a) předkládá vládě návrh státní politiky elektronických komunikací a sleduje její realizaci,
- b) předkládá vládě návrhy hlavních zásad státní politiky v elektronických komunikacích,
- c) zabezpečuje mezinárodní vztahy v oblasti elektronických komunikací na úrovni vlád, vládních i nevládních organizací, s výjimkou vztahů, jejichž zabezpečováním vlada pověřil Úřad,

- d) zabezpečuje ve věcech elektronických komunikací plnění závazků vyplývajících z mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána a které jsou vyhlášeny ve Sbírce zákonů nebo Sbírce mezinárodních smluv, anebo závazků vyplývajících z členství České republiky v mezinárodních organizacích, s výjimkou závazků plněných Úřadem v případech stanovených vládou,
- e) vykonává státní statistickou službu,
- f) spolupracuje s příslušnými ministerstvy členských států v oblasti elektronických komunikací,
- g) oznamuje Komisi regulační úřady v oblasti elektronických komunikací a poskytuje jí další vyžádané informace,
- h) v rámci své působnosti zastupuje Českou republiku v orgánech Evropské unie.

5.6. *Rádiové spektrum*

Jednou ze stěžejních povinností ČTÚ je i tzv. správa rádiového spektra. Rádiovým spektrem se rozumí elektromagnetické vlnění na frekvencích od 9kHz až do 3000 Ghz.

Využívání elektromagnetického vlnění provází současnou společnost na každém kroku, počínaje TV a rozhlasovým vysíláním, družicovým vysíláním, komunikací v letecké dopravě atp. a konče modely letadel ovládaných vysílačkou.

Současná technika a technologie dosáhla takového vývoje, že není problém uvedené frekvenční spektrum využít beze zbytku, ba naopak, zájemců o využívání vlnění v daných vlnových délkách je několikanásobně více než jaké jsou jeho fyzikální možnosti.

Naneštěstí jednou z fyzikálních vlastností elektromagnetického vlnění je i jeho snadné rušení jiným zdrojem elektromagnetického záření na stejné vlnové délce, proto musí existovat pravidla a nějaká autorita, ideálně stát, která zajistí, že klíčová frekvenční pásma budou přidělena pouze určitým subjektům na základě důležitosti a jiná budou přístupna všem zájemcům, ovšem s určenými pravidly a to tak, aby bylo efektivně využito celé frekvenční pásmo.

V České republice je autoritou pověřenou ke správě kmitočtového spektra právě ČTÚ (§15 Zákona).

Správou rádiového spektra se rozumí:

- a) sestavování návrhu plánu přidělení kmitočtových pásem (národní kmitočtová tabulka) a jeho změn. Uvedený návrh poté schvaluje Ministerstvo informatiky a vydává ho jako Národní kmitočtovou tabulku ve formě vyhlášky,
- b) sestavování plánu využití rádiového spektra,
- c) udělování individuálního oprávnění k využívání rádiových kmitočtů (kupříkladu udělení licence třem mobilním operátorům GSM v ČR, T-Mobile a Eurotel pásma 900MHz a 1800Mhz, Vodafone 1800MHz),
- d) udělování přidělu rádiových kmitočtů,
- e) udělování souhlasu k převodu práv vyplývajících z přidělu rádiových kmitočtů,
- f) přidělování volacích značek a identifikačních čísel a kódů,
- g) koordinace rádiových kmitočtů a kmitočtových pásem a
- h) kontrola využívání rádiového spektra.

Jak již bylo dříve uvedeno, je rádiové spektrum vzácným statkem a tudíž se předpokládá, že pokud Národní kmitočtová tabulka umožní dané kmitočtové pásmo přidělit žadateli, bude o jeho přidělení ze strany soukromých subjektů zájem, který nebude možné plně uspokojit, musí ČTÚ vyhlásit výběrové řízení pro přiděl rádiových kmitočtů dle §21 Zákona.

Zákonná kritéria výběru vítěze jsou:

- a) finanční, technické a odborné předpoklady podnikatele pro využívání přidělených rádiových kmitočtů,
- b) doba zahájení a způsob využívání rádiových kmitočtů,
- c) předpokládaná výše investičních nákladů na výstavbu a rozvoj sítě elektronických komunikací.

V případě, že jsou podnikateli přiděleny rádiové kmitočty je mu vystaveno předsedou rady ČTÚ tzv. oprávnění k využívání rádiových kmitočtů. Uvedené oprávnění musí obsahovat:

- a) označení služby nebo druhu sítě nebo technologie, pro které byla práva k využívání rádiových kmitočtů udělena, popřípadě výhradního využívání rádiových kmitočtů pro přenos specifického obsahu nebo specifických audiovizuálních služeb,
- b) podmínky účelného využívání rádiových kmitočtů, popřípadě pokrytí území nebo obyvatelstva,
- c) podmínky převodu práv vyplývajících z přidělu rádiových kmitočtů,
- d) taxativní výčet závazků, které žadatel převzal v průběhu výběrového řízení na udělení práva k využívání rádiových kmitočtů,
- e) dobu platnosti přidělu rádiových kmitočtů a
- f) povinnosti vyplývající z příslušných mezinárodních dohod o využívání rádiových kmitočtů.

V souvislosti s přidělením rádiových kmitočtů je jejich držitel povinen hradit roční poplatek za jejich používání. Výši poplatku stanovuje §24 Zákona. Jeho výše se pohybuje od 300 Kč do 8 000 000 Kč.

Z praktického hlediska má individuální přidělení frekvenčního pásma nespornou výhodu.

Příklad: V obci ABC působí telekomunikační společnost XY s.r.o.. Na střeše své budovy vybuodovala anténní stožár, ze kterého je viditelná oblast celé obce. Společnost řeší jakým způsobem zajistit připojení tzv. last mile, svých zákazníků k internetu. Společnost se rozhodla řešit spojení se zákazníky bezdrátovou cestou.

Možnosti jsou:

1/ Na svůj stožár umístit anténu vysílající ve frekvenčním pásmu 2,4 GHz („bezlicenční“ pásmo; upraveny jsou pouze podmínky provozu těchto zařízení všeobecným oprávněním VO-R/12/08.2005-34)

Nevýhodou tohoto řešení je právě ona „bezlicenčnost“, tudíž toto pásmo může být využíváno i jinými subjekty a je tedy velmi vysoká pravděpodobnost možného zarušení a tedy riziko, že uvedené zařízení nebude fungovat v požadovaných přenosových rychlostech.

2/ Požádat ČTÚ o přidělení kmitočtového pásma pro oblast obce ABC v některém z licencovaných kmitočtových pásem.

Velkou výhodou tohoto řešení, že společnost XY s.r.o. bude mít v obci ABC v daném kmitočtovém pásmu monopol, garantovaný ČTÚ, tudíž nehrozí rušení bezdrátových spojů ze strany jiných subjektů.

5.7. Relevantní trhy

Zcela novým nástrojem v platné právní úpravě je tzv. Analýza relevantních trhů. Trh elektronických komunikací je rozdělen na 18 subtrhů, které jsou následně samostatně podrobovány detailní analýze.

Cílem analýzy, v souladu s požadavkem cíle regulace stanoveném v § 4 Zákona, je určit, zda na daném trhu existuje konkurenční prostředí a zda je tedy ve smyslu Zákona nutný zásah státní autority, který by měl tuto anomálii odstranit.

Proces analýzy:

Na relevantním trhu provede ČTÚ v souladu s Doporučením Komise ES 2003/311/ES z 11. února 2003 a Pokyny Komise 2002/C 165 k analýze trhu a hodnocení významné tržní síly podle předpisového rámce Společenství pro sítě a služby elektronických komunikací, analýzu za účelem zjištění, zda je trh efektivně konkurenční nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém horizontu efektivně konkurenčním trhem stane.

ČTÚ při zpracování analýzy relevantního trhu vyhodnotí zejména tyto skutečnosti:

- a) přítomnost závažných překážek bránících vstupu na relevantní trh, které mají trvalý charakter,
- b) zda vývoj struktury relevantního trhu směřuje v přiměřeném časovém horizontu k rozvoji efektivní konkurence,

c) zda jsou nedostatky trhu řešitelné pouze na základě práva hospodářské soutěže.

Pokud výsledkem analýzy relevantního trhu bude zjištění, že trh není efektivně konkurenční a nelze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém horizontu efektivně konkurenčním stane, ČTÚ na základě výsledku analýzy určí podnik nebo více podniků s významnou tržní silou na daném relevantním trhu.

Zákon definuje podnik s významnou tržní silou v §53

„(1) Právnícká nebo fyzická osoba vykonávající v jakékoliv formě trvalou hospodářskou nebo obchodní činnost v oblasti elektronických komunikací, která má samostatně nebo ve spojení s jedním nebo více subjekty na relevantním trhu takové ekonomické postavení, které jí umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na konkurenci, zákaznících a spotřebitelích, je podnikem s významnou tržní silou.

(2) Podnik s významnou tržní silou na relevantním trhu se považuje za podnik s významnou tržní silou i na úzce souvisejícím trhu, pokud vazby mezi těmito trhy umožňují přenesení tržního vlivu z relevantního trhu na související trh a tím vedou k posílení celkové tržní síly tohoto subjektu.“

Při posuzování významné tržní síly tak bere ČTÚ v úvahu zejména následující faktory:

a) tržní podíl

1. velikost tržního podílu,
2. vývoj tržního podílu v čase,

b) charakteristika podniku

1. celková velikost podniku,
2. kontrola infrastruktury nesnadno duplikovatelné,
3. technologická výhoda nebo převaha,
4. snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům,

5. rozsah a rozmanitost produktů nebo služeb,
 6. úspory z rozsahu,
 7. úspory ze sortimentu,
 8. vertikální integrace,
 9. rozvinutost prodejní a distribuční sítě,
 10. ceny a ziskovost,
- c) charakteristika zákazníků
1. neexistující nebo slabá kompenzační síla na straně poptávky,
 2. náklady na přechod k jinému poskytovateli produktů,
 3. překážky přechodu k jinému poskytovateli produktů,
- d) charakteristika konkurence na relevantním trhu
1. neexistence potenciální konkurence,
 2. překážky pro vstup na trh,
 3. překážky prohlubování konkurence.

V případě, že ČTÚ usoudí, že daný trh není konkurenční a určí podnik s významnou tržní silou, má za povinnost sjednat nápravu a to tak, že podniku s významnou tržní silou uloží jednu nebo více z následujících povinností:

- a) **povinnost průhlednosti**, tj. povinnost uveřejňovat v nezbytně nutném rozsahu informace týkající se přístupu k síti nebo propojení sítí elektronických komunikací, jako jsou účetní informace, smluvní podmínky, technické specifikace, síťové charakteristiky a ceny a povinnost uveřejnit referenční nabídku přístupu nebo propojení s uvedením popisu příslušných nabídek rozdělených na části podle potřeb trhu a souvisejících smluvních podmínek, včetně cen.

- b) **povinnost nediskriminace**, tj. povinnost uplatňování rovnocenných podmínek za rovnocenných okolností pro ostatní podnikatele poskytující rovnocenné služby a poskytování stejných služeb a informací za stejných podmínek a ve stejné kvalitě, v jaké je poskytuje pro služby vlastní, vlastních organizačních složek, popřípadě svým dceřiným společnostem nebo společníkům nebo uvnitř podnikatelského seskupení.
- c) **povinnost oddělené evidence nákladů a výnosů**, tj. povinnost vést oddělenou evidenci nákladů a výnosů.,
- d) **povinnost přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům**, tj. povinnost vyhovět přiměřeným požadavkům jiného podnikatele na využívání a přístup k jeho specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům,
- e) **povinnost poskytování služby pronájmu okruhů**, v rozsahu minimálního souboru pronajímaných okruhů, na celém území státu nebo jeho části,
- f) **povinnost umožnění volby a předvolby operátora**, tj. povinnost umožnit svým účastníkům přístup ke službám kteréhokoliv propojeného podnikatele poskytujícího veřejně dostupnou telefonní službu,
- g) **povinnost související s regulací cen.**

ČTÚ musí provádět tuto analýzu v intervalu 1-3 let. První analýza všech trhů měla být dokončena do 1. února 2006. K datu sepsání této diplomové práce provedl ČTÚ analýzu a u sedmi trhů zjistil, že se nejedná o konkurenční trhy, proto navrhl příslušná nápravná opatření.

Rozdělení trhu elektronických komunikací na jednotlivé dílčí trhy bylo definováno ČTÚ v opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005-2 v souladu s Doporučením Komise ES 2003/311/ES z 11. února 2003 o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací.

Zásadním požadavkem v uvedeném Doporučení komise je, aby definice těchto trhů respektovala možnost ex ante regulace, dle požadavků čl. 15 odst. 1) a 3) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací. Následující tabulka uvádí seznam relevantních trhů, tak jak byly definovány opatřením obecné povahy č. OOP/1/07.2005-2.

Tab.č. 2 – Seznam relevantních trhů

			Není konkurenční
relevantní trhy služeb elektronických komunikací pro koncové uživatele	Trh č. 1	přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby	ANO
	Trh č. 2	přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro právnické a podnikající fyzické osoby	ANO
	Trh č. 3	veřejně dostupné národní telefonní služby poskytované v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby	ANO
	Trh č. 4	veřejně dostupné mezinárodní telefonní služby poskytované v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby	
	Trh č. 5	veřejně dostupné národní telefonní služby poskytované v pevném místě pro právnické a podnikající fyzické osoby	
relevantní trhy služeb elektronických komunikací pro podnikatele zajišťující veřejně dostupné síť nebo poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací	Trh č. 6	veřejně dostupné mezinárodní telefonní služby poskytované v pevném místě pro právnické a podnikající fyzické osoby	
	Trh č. 7	minimální soubor pronajatých okruhů	
	Trh č. 8	původ volání (originace) ve veřejné telefonní síti v pevném místě	ANO
	Trh č. 9	ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných telefonních sítích poskytovaných v pevném místě	ANO
	Trh č. 10	tranzitní služby v pevné veřejné telefonní síti	
	Trh č. 11	velkoobchodní plný přístup k účastnickému kovovému vedení nebo sdílený přístup k účastnickému kovovému vedení nebo úseku účastnického kovového vedení sítě pro účely poskytování služeb elektronických komunikací	ANO
	Trh č. 12	velkoobchodní širokopásmový přístup v sítích elektronických komunikací včetně přístupu k datovému toku	
	Trh č. 13	velkoobchodní poskytování koncových úseků pronajatých okruhů v sítích elektronických komunikací	
	Trh č. 14	velkoobchodní poskytování páteřních úseků pronajatých okruhů v sítích elektronických komunikací	
	Trh č. 15	přístup a původ volání (originace) ve veřejných mobilních telefonních sítích	
	Trh č. 16	ukončení volání (terminace) v jednotlivých veřejných mobilních telefonních sítích	ANO
	Trh č. 17	velkoobchodní vnitrostátní trh mezinárodního roamingu ve veřejných mobilních sítích	
	Trh č. 18	služby šíření rozhlasového a televizního vysílání v sítích elektronických komunikací poskytující obsah vysílání koncovým uživatelům	

Následující tabulka uvádí stručné poznatky analýz trhů, které byly shledány nekonkurenčními.

Tab č. 3 – Nekonkurenční trhy

Trh č.	Podnik s významnou silou	Nápravná opatření – stanovené povinnosti
1	ČESKÝ TELECOM, a.s.	Oddělené evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům Umožnění volby a předvolby operátora Regulace cen
2	ČESKÝ TELECOM, a.s.	Oddělené evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům Umožnění volby a předvolby operátora
3	ČESKÝ TELECOM, a.s.	Oddělená evidence nákladů a výnosů Umožnění volby a předvolby operátora
8	ČESKÝ TELECOM, a.s.	Průhlednost Nediskriminace Oddělená evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům
9	každý poskytovatel služby ukončení volání ve vlastní síti je podnikem s významnou tržní silou	Průhlednost – pouze ČT Nediskriminace Oddělená evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům (ČT)
11	ČESKÝ TELECOM, a.s.	Průhlednost Nediskriminace Oddělená evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům
16	každý poskytovatel služby ukončení volání ve vlastní síti je podnikem s významnou tržní silou	Průhlednosti Nediskriminace Oddělená evidence nákladů a výnosů Přístupu ke specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům

Z provedených analýz ČTÚ (viz. výše uvedené tabulky) je patrné, že z hlediska koncového spotřebitele, nelze hovořit o konkurenčním prostředí na třech ze sedmi trzích. Z hlediska koncového spotřebitele, a tedy i cíle regulace, jsou nejzásadnější Trhy č. 1 a 11, a proto zde budou uvedeny detailněji popsány a zhodnoceny závěry jednotlivých analýz.

(Přesná metodika postupu při analýzách relevantních trhů je uvedena v Příloze k této diplomové práci.)

Trh č. 1 - přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby

V případě Trhu č. 1 „přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby“, tedy pro spotřebitele nejzásadnějšího trhu, došel ČTÚ k následujícímu zjištění:

„ČTÚ konstatuje, že trh č. 1 – přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby není efektivně konkurenčním trhem, neboť na něm působí podnik s významnou tržní silou, ČESKÝ TELECOM, a.s., a nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže (regulace ex post) nepostačují k řešení daného problému.

Z provedené analýzy vyplývá, že tržní síla společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. je natolik významná, že pro fungování trhu je nezbytné předem stanovit některé podmínky pro její podnikání. Analýza identifikovala přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na tento trh a to finanční náročnost vybudování duplicitní infrastruktury. ČESKÝ TELECOM, a.s. vlastní rozhodující část infrastruktury pevných sítí pro analyzovaný trh, která pokrývá téměř všechny domácnosti a firmy v ČR. Z toho je zřejmé, že na analyzovaném trhu není prostor pro budování další paralelní (duplicitní) infrastruktury srovnatelných parametrů. Vynaložení takových investic by nezajišťovalo ekonomickou návratnost. Vybudování přístupových sítí se alternativním operátorům ekonomicky vyplatí pouze k podnikům s vysokým měsíčním účtem.

Zákon však umožňuje uložit podniku s významnou tržní silou na trhu č. 11 povinnost zpřístupnit účastnická kovová vedení. Konkurenti tak mohou nabízet službu přístupu svým zákazníkům prostřednictvím přístupové sítě tohoto podniku. Praktická realizace této povinnosti však zatím nepřispěla k odstranění překážky bránící vstupu na trh. Rovněž nelze předpokládat, že v časovém horizontu určeném pro následující analýzu by i při zohlednění

budoucího rozvoje velkoobchodního plného přístupu k účastnickému vedení a využití nových technologií podíl ČESKÉHO TELECOMU, a.s. na celkovém počtu přístupů k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby významněji poklesl.

*Vzhledem k tomu Úřad konstatuje, že **analyzovaný trh v přiměřeném časovém období nesměřuje k rozvoji efektivní konkurence.** Pozice společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na analyzovaném trhu je natolik silná, že dosud vyžadovala stanovení podmínek podnikání na základě ex ante regulace. Postup pouze podle principů ex post regulace by nebyl dostatečně účinný. Úřad na tomto trhu neshledal existenci společné významné tržní síly ani přenesené významné tržní síly.*

V rámci analýzy relevantního trhu Úřad prověřil, zda nejsou poměry na relevantním trhu v oblasti cen pro koncové uživatele významně deformovány křížovým financováním veřejné telefonní služby poskytované podnikem s významnou tržní silou prostřednictvím veřejné pevné sítě elektronických komunikací. Zkoumání Úřadu potvrdilo, že k takovému křížovému financování dochází.“

ČTÚ tak touto analýzou potvrdil fakt, na který upozorňovali alternativní telefonní operátoři několik let, že faktický monopol provozu pevných linek drží ČT. ČTÚ ve svém nálezů uvádí, že k nastolení konkurenčního prostředí je nezbytné, aby pro koncového uživatele existovalo několik možných alternativ poskytovatelů telefonních služeb. Faktem však zůstává, že z ekonomického hlediska není možné, aby vedle sebe existovalo několik paralelních sítí telefonních operátorů. Koncový uživatel si těžko nechá do domácnosti zavést dvě telefonní linky.

Možným řešením této situace je uplatnění tzv. „Plného či sdíleného zpřístupnění metalického vedení koncového účastníka“. Jak již bylo v této diplomové práci popsáno, jedná se o situaci, kdy alternativní operátor využije stávající metalické sítě ČT a na jeho infrastruktuře bude nabízet koncovým zákazníkům své služby. Prakticky tak po kabelu ČT bude nabízet služby koncovým uživatelům. Trh č.1 je tedy velice úzce spjat s velkoobchodním Trhem č. 11.

V případě Trhu č. 1 je ještě nutné zmínit, že až do 30. dubna 2006 (v důsledku přechodného ustanovení § 142 odst. 2) Zákona) jsou platná cenová rozhodnutí č. 01/2003 a 01/2005, vydaná ČTÚ ještě podle zákona č.151/2000 Sb., kterými si regulují ceny za telefonní služby. Po tomto datu nebudou ceny na uvedeném trhu ČTÚ regulovány.

Důvod proč ČTÚ nehodlá pokračovat v cenové regulaci je tento:

Hlavním cílem regulace cen podle zákona č. 151/2000 Sb. bylo zejména stanovení takových základních cen, které zajistí koncovému uživateli dostupnost poskytovaných služeb, tzn. i přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby za přiměřenou cenu a to zejména v době, kdy nebylo na tomto trhu žádné konkurenční prostředí. Regulací cen byly na zpočátku monopolním, později nedostatečně soutěžním trhu usměrňovány ceny univerzální služby. Zároveň tím byla nastavena úroveň cen základních veřejných služeb elektronických komunikací u jiných poskytovatelů, které byly odvozeny od cen cenového vůdce.

Protože analýza Trhu č. 1 neprokázala, že na daném trhu dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké ceny v neprospěch koncových uživatelů, nebude ČTÚ uplatňovat cenovou regulaci dle §57 Zákona.

Trh č. 11 - velkoobchodní plný přístup k účastnickému kovovému vedení nebo sdílený přístup k účastnickému kovovému vedení nebo úseku účastnického kovového vedení sítě pro účely poskytování služeb elektronických komunikací

V případě Trhu č. 11, který zprostředkovane ovlivňuje i situaci na Trhu č. 1 dospěl ČTÚ k následujícímu zjištění.

„Úřad konstatuje, že trh č. 11 – velkoobchodní plný přístup k účastnickému kovovému vedení nebo sdílený přístup k účastnickému kovovému vedení nebo úseku účastnického kovového vedení sítě pro účely poskytování služeb elektronických komunikací není efektivně konkurenčním trhem, neboť na něm působí podnik s významnou tržní silou, ČESKÝ TELECOM, a.s., a nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže (regulace ex post) nepostačují k řešení daného problému. Z provedené analýzy vyplývá, že tržní síla společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. je natolik významná, že pro fungování trhu je nezbytné předem stanovit některé podmínky pro její podnikání. Analýza identifikovala přítomnost překážek trvalého charakteru bránících vstupu na tento trh, a to vlastnictví převážné části přístupových sítí (tvořených účastnickými kovovými vedeními) společností ČESKÝ TELECOM, a.s. Vybudování těchto přístupových sítí jinými operátory brání investiční náročnost a okolnosti spojené se stavebním řízením. Přístupová síť společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. pokrývá téměř všechny domácnosti a firmy v ČR, z čehož je zřejmé, že na analyzovaném trhu není prostor pro budování další paralelní (duplicitní)

infrastruktury srovnatelných parametrů. Vynaložení takových investic by nezajišťovalo ekonomickou návratnost. Vzhledem k tomu Úřad konstatuje, že analyzovaný trh v přiměřeném časovém období nesměruje k rozvoji efektivní konkurence. Pozice společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. na analyzovaném trhu je natolik silná, že dosud vyžadovala stanovení podmínek podnikání na základě ex ante regulace. Postup pouze podle principů ex post regulace by nebyl dostatečně účinný.

Analýza prokázala, že na trhu dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké ceny v neprospěch koncových uživatelů v případech, kdy není uplatněna cenová regulace. Tržní síla společnosti ČESKÝ TELECOM, a.s. je natolik významná, že v případě, že by nebyla uplatněna regulace cen na analyzovaném trhu, projevilo by se to v neprospěch koncových uživatelů, protože společnost by účtovala nepřiměřeně vysoké ceny za zpřístupnění účastnického kovového vedení. Ceny konkurentů v sobě zahrnují jako významnou složku velkoobchodní cenu za zpřístupnění účastnického kovového vedení, proto by i jejich ceny pro koncové uživatele byly vysoké. Úřad proto konstatuje, že nápravná opatření podle § 51 odst. 3 písm. a) až f) Zákona by vzhledem k vysokému tržnímu podílu podniku s významnou tržní silou, nevedla sama o sobě k nápravě.“

Analýza tohoto trhu velice úzce souvisí s analýzou Trhu č.1. Jak vyplývá z jejich závěrů, ČT je na daném trhu podnikem s významnou tržní silou, který svou cenovou politikou zneužívá svého postavení a vysokými cenami za zpřístupnění sítě tak defacto blokuje vznik konkurenčního prostředí na Trhu č.1. Výsledkem je, že koncový spotřebitel pocítuje tuto situaci ve své peněženke. Tento fakt má nejen za následek vyšší cenovou hladinu pro zákazníka, ale také pomalejší zavádění nových technologií na trh, neboť monopolista není nucen pod tlakem konkurence k jejich zavádění.

Uvedené vztahy o zpřístupnění sítě (kolokaci) mezi ČT a alternativními operátory byly dosud regulovány rozhodnutími ČTÚ, a to :

- cenovým rozhodnutím č. 03/PROP/2005, ze dne 22. dubna 2005, kterým se stanoví způsob výpočtu cen za zpřístupnění účastnického vedení nebo jeho úseku a maximální ceny za zpřístupnění účastnického vedení nebo jeho úseku. Tato oblast cen je předmětem regulace s účinností od 25. dubna 2005. Uvedené cenové rozhodnutí stanoví způsob výpočtu a maximální ceny u

jednorázových i měsíčních cen, a to u plného i sdíleného přístupu k účastnickému vedení nebo jeho úseku;

- cenové rozhodnutí č. 01/2003, ze dne 3. února 2003, kterým se stanoví ekonomicky neoprávněné náklady pro účely tvorby regulovaných cen za veřejné telekomunikační služby, cen za propojení a pro účely povinnosti vést oddělenou evidenci nákladů, tržeb a výnosů, včetně vloženého kapitálu, pro tvorbu cen. V tomto cenovém rozhodnutí jsou uvedeny ekonomicky neoprávněné náklady, které musí být vyloučeny při tvorbě cen tzn. i při tvorbě cen vztahujících se ke službám poskytovaným na relevantním Trhu č. 11.

Součástí regulace byla i změna referenční nabídky zpřístupnění (viz kapitola věnovaná LLU) podle § 37b zákona č. 151/2000 Sb. čj. 6637/2005-603 dne 2. května 2005 (podmínky pro kolokaci, úprava podle cenového rozhodnutí); ČT však napadl žalobou část rozhodnutí ČTÚ týkající se nabídky služeb kolokace a o této žalobě nebylo dosud pravomocně rozhodnuto.

Hlavním cílem dosavadní regulace na Trhu č. 11 bylo omezení možnosti společnosti ČT jednat nezávisle na své konkurenci a zákaznicích, a to zejména při stanovování cen a dalších podmínek. Toho bylo dosahováno jednak prostřednictvím cenových rozhodnutí a dále tím, že ČTÚ v souladu se zákonem vstupoval do smluvních vztahů (referenční nabídky zpřístupnění, smlouvy o zpřístupnění) a svým rozhodnutím stanovoval některé podmínky poskytování služeb. Cenová regulace byla uplatňována z důvodu, že ČT požadoval nepřiměřeně vysoké ceny za zpřístupnění, které by neumožnily rozvoj konkurenčního prostředí. Důsledkem cenové regulace bylo snížení cen, které byly původně ze strany společnosti ČT nastaveny v jeho Referenční nabídce zpřístupnění. Ceny přesto výrazně převyšují ceny uplatňované v ostatních zemích EU. Regulace cen zpřístupnění umožnila vstup alternativních operátorů na analyzovaný trh za takových podmínek, které vytvořily prostor pro konkurenční nabídky služeb. **Nevyřešeným problémem zůstala otázka cen za kolokace, které brání většímu rozvoji služby.**

5.8. Univerzální služba

Jedním z dalších významných prvků v právní úpravě elektronických komunikací je existence tzv. univerzální služby. Ve své podstatě se jedná o takové služby, které jsou žádoucí z hlediska fungování společnosti a které by nemusely být, v případě čistě tržního přístupu, žádným z podnikatelů nabízeny a to zejména pro svou nízkou či nulovou rentabilitu.

Koncepce univerzální služby je součástí základního přesvědčení EU, že otevřená a dynamická tržní ekonomika se zároveň musí opírat o principy solidarity a stejného zacházení, jež jsou základními cíli EU. Jedná se o koncepci, která byla vyvinuta institucemi EU a kterou by měli uspokojovat telekomunikační operátoři a operátoři poštovních služeb v rámci EU. Předmětem jejich povinnosti je zajistit, aby měl každý občan přístup k vybraným základním službám a to ve vysoké kvalitě a za ceny, které si může dovolit.

Zákon stanoví rozsah univerzální služby u nás, práva koncových uživatelů a povinnosti podnikatelů zajišťujících veřejně dostupné sítě a poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací. Podle zákona je cílem univerzální služby zajistit pro koncové uživatele dostupnost veřejných komunikačních sítí a služeb ve stanovené kvalitě, které uspokojí přiměřené potřeby uživatelů.

V rámci univerzální služby má ČTÚ oprávnění uložit podnikatelům poskytovat vymezený rozsah služeb. Jedná se o tyto služby:

- a) připojení v pevném místě k veřejné telefonní síti (zřízení a zprovoznění koncového bodu sítě v pevném místě – tzn. připojení pevné telefonní linky)
- b) přístup v pevném místě k veřejně dostupné telefonní službě (tzn. provozování koncového bodu sítě,

Obě tyto služby musí účastníkovi umožnit uskutečňovat národní a mezinárodní telefonní volání, faksimilní komunikaci a přenos dat rychlostmi dostatečnými pro funkční přístup k internetu, s ohledem na technologie užívané většinou účastníků a technickou proveditelnost.

- c) pravidelné vydávání telefonních seznamů čísel účastníků veřejně dostupné telefonní služby a přístup koncových uživatelů k těmto seznamům (tzn. povinnost vést, distribuovat, vydávat a nejméně jednou ročně aktualizovat

- telefonní seznam účastníků všech podnikatelů poskytujících veřejně dostupné telefonní služby. Tento telefonní seznam se vydává v tištěné formě a také způsobem umožňujícím dálkový přístup - internet.),
- d) informační službu o telefonních číslech účastníků veřejně dostupné telefonní služby, dostupnou pro koncové uživatele (tzn. poskytování úplné informační služby o telefonních číslech účastníků všech podnikatelů poskytujících veřejně dostupné telefonní služby.),
- e) služby veřejných telefonních automatů (tzn. provoz „telefonních budek“, včetně umožnění bezplatného přístupu na linky tísňového volání),
- f) přístup zdravotně postižených osob k veřejně dostupné telefonní službě rovnocenný s přístupem, který využívají ostatní koncoví uživatelé, zejména prostřednictvím speciálně vybavených telekomunikačních koncových zařízení, nebo
- g) doplňkové služby ke službám uvedeným v písmenech a) a b), kterými jsou:
1. postupné splácení ceny za zřízení připojení k veřejné telefonní síti pro spotřebitele,
 2. bezplatné selektivní zamezení odchozích volání pro účastníka a
 3. bezplatné položkové vyúčtování ceny pro spotřebitele.

Parametry kvality těchto služeb obsahuje vyhláška Ministerstva informatiky č. 162/2005 Sb.

Postup stanovení poskytovatele univerzální služby je založen na dobrovolném principu, ovšem v případě, že se do výběrového řízení na poskytovatele dílčí univerzální služby nepřihlásí žádný podnikatel nebo žádný z přihlášených nesplní podmínky výběrového řízení, uloží ČTÚ povinnost poskytovat univerzální službu podniku s významnou tržní silou nebo, neexistuje-li na relevantním trhu podnik s významnou tržní silou, uloží tuto povinnost subjektu, který nejlépe vyhovuje kritériím hodnocení žádostí. ČTÚ současně rozhodnutím stanoví v souladu se Zákonem cenu, za jakou bude v takovém případě univerzální služba poskytována.

Univerzální služba je financována ze zvláštního účtu spravovaného ČTÚ, který není součástí státního rozpočtu. Příjmem tohoto účtu jsou zejména povinné platby od podnikatelů, včetně poskytovatelů dotčené univerzální služby, poskytujících na území České republiky v zúčtovacím období propojení a přístup k veřejně dostupné síti elektronických komunikací, veřejně dostupnou telefonní službu, službu pronájmu okruhů, službu přístupu k internetu nebo jinou veřejně dostupnou datovou službu, bez ohledu na to, zda je podnikatel na území České republiky usazen nebo nikoliv. Od plateb jsou osvobozeni podnikatelé s výnosy z těchto služeb nižšími než 10 000 000 Kč za zúčtovací období.

5.9. Přenositelnost čísel

Plná přenositelnost čísla je jedním z nezbytných předpokladů umožnění konkurence na trhu s telefonními službami. Nemožnost při změně poskytovatele telefonních služeb ponechat si své původní telefonní číslo je pro koncové uživatele jednou z největších překážek přechodu k jinému poskytovateli a fakticky tak brání konkurenčnímu boji mezi jednotlivými operátory.

Možnost při změně poskytovatele telefonních služeb si ponechat původní telefonní číslo zavedl do našeho právního řádu už Telekomunikační zákon. Jednalo se však pouze o umožnění přenositelnosti čísla v sítích operátorů **pevných** telefonních služeb a to pouze v rámci daného geografického území.

Tzn. uživatel z Jihočeského kraje, jehož telefonní číslo začíná, v souladu s číslovacím plánem, čísly 38, má možnost si přenést své telefonní číslo k jinému poskytovateli, ovšem za předpokladu, že daná telefonní stanice zůstane aktivní na území Jihočeského kraje.

Přenositelnost mobilních telefonních čísel je umožněna na území České republiky až Zákonem a to od 15. ledna 2006. Zákon dal mobilním operátorům čas na technickou přípravu celého systému a to 6 měsíců ode dne účinnosti Opatření obecné povahy vydané ČTÚ, které specifikuje technické podmínky zajištění této přenositelnosti. Uvedené opatření nabylo účinnosti 15. července 2005.

Zákon pamatuje na možnost, kdy by bylo přenositelnosti čísla fakticky zabráněno tím, že cena za přenositelnost čísla by byla pro koncového uživatele nemotivující. Zákon umožňuje ČTÚ vydání rozhodnutí o ceně za danou službu. Aktuální cenové rozhodnutí je

vydáno pod č. 01/PROP/2003. Stejně jako u ostatních cenových rozhodnutí jeho platnost vyprší 30.4.2006.

Např. cena za přenesení čísla na základě jednoduché objednávky (tzn. Spotřebitel přenášející své původní telefonní číslo k novému poskytovateli) je stanovena na 2 850 Kč.

Otázkou zůstává, zda výše uvedené regulované ceny prakticky neblokuje využívání této možnosti u koncových uživatelů při změně poskytovatele telefonních služeb..

5.10. LLU

LLU, neboli Local Loop unbundling, neboli zpřístupnění metalického vedení je jedním z významných prvků současné právní regulace trhu elektronických komunikací.

LLU je jedním z významných nástrojů, který, zejména s nástupem internetu a nových technologií, přinesl oživení trhu s telefonními službami.

Důvod, proč vznikl požadavek uplatňovat LLU v rámci členských států EU je velice těsně spjat s nástupem internetu. Tak, jak se pojem internet začal po celém světě rozšiřovat mezi uživateli, nastala otázka, jak umožnit připojení k této „síti sítí“ co nejvíce uživatelů, především domácností.

Tehdejší technologie (polovina 90. let 20. století) umožnila využití telefonní linky k připojení do internetu pomocí modemů (tzv. dial-up, nebo-li vytáčené připojení). Nevýhodou tohoto propojení byla jeho maximální rychlost a fakt, že během datového přenosu byla telefonní linka obsazena.

Vývoj technologií však pokračoval a telefonní linky se změnilly na tzv. ISDN linky. V praxi zůstala linka (drát) nedotčena, změnilo se pouze koncové zařízení u uživatele. Výhodou této technologie byla o něco větší rychlost než při spojení modemem a „neobsazenost“ linky během datového přenosu.

Další a bez nadsázky revoluční technologií, která dokáže po stávajících telefonních linkách přenést data několikanásobně vyšší rychlostí než v případě dial-upu byla technologie xDSL. V praxi se lze setkat s názvy ADSL a SDSL. V případě ADSL se jedná o asymetrický

přenos dat k uživateli, tzn. jinou rychlostí data přicházejí k uživateli než od něho odcházejí. V případě služby SDSL jsou obě rychlosti příchozí i odchozí stejné.

Následující tabulka ukazuje porovnání teoretických rychlostí uvedených technologií:

Tab č. 4 – Rychlosti přenosu dat po telefonní přípojce – různé technologie

Technologie	Rychlost příchozích dat (Download) ³
Modem (Dial-up)	až 28 kbit/s
ISDN	až 128 kbit/s
xDSL	až 8Mbit/s
xDSL2	až 20Mbit/s

Jak z uvedeného stručného popisu vývoje vyplývá, stala se technologie DSL službou, která dokáže jednoduchým způsobem připojit uživatele z řad majitelů pevných telefonních linek k internetu. Z tohoto důvodu se i regulace trhu telefonních služeb stala velmi významnou a telefonní linka zažila oživení zájmu.

Problematiku LLU upravuje §85 a následující Zákona.

Povinnost zpřístupnit své kovové vedení svých účastníků má pouze podnik s významnou tržní silou na relevantním trhu zajišťující veřejnou komunikační síť, kterému byla uložena tato povinnost ČTÚ. V konkrétním případě se jedná o ČT, který jak z analýzy Trhu č. 1 a Trhu č. 11 (viz. Kapitola Analýza relevantních trhů) je podnikem s významnou tržní silou v oblasti telefonních služeb.

Zákon rozlišuje 2 možnosti zpřístupnění:

1. Plné
2. Sdílené

V případě **plného** zpřístupnění kovového účastnického vedení má alternativní operátor možnost poskytovat konečnému zákazníkovi jak hlasové (klasické telefonní služby), tak i datové služby (xDSL služby). Celé frekvenční pásmo, tzn. hovorové i nadhovorové, je dáno k dispozici alternativnímu poskytovateli služeb.

³ Teoretické rychlosti, v praxi se jedná o nižší rychlosti.

V případě **sdíleného** zpřístupnění kovového účastnického vedení získává alternativní operátor možnost využít pouze nadhovorové pásmo kovového vedení – tzn. může poskytovat pouze datové služby. Hlasové služby poskytuje nadále původní operátor.

V případě plného zpřístupnění tak koncový uživatel uzavře smlouvu o poskytování služeb pouze s jedním operátorem, smlouva s původním operátorem je vypovězena, v případě sdíleného přístupu má uzavřeny dvě smlouvy, jednu na poskytování telefonních služeb s původním poskytovatelem, druhou na poskytování datových služeb s alternativním operátorem. Technické řešení služby je řešeno opatřením obecné povahy vydaným ČTÚ.

Podnik, kterému byla uložena povinnost zpřístupnit své kovové účastnické vedení má povinnost zveřejnit tzv. „Referenční nabídku pro zpřístupnění účastnického kovového vedení“, na základě níž bude uzavírat smlouvy se zájemci z řad alternativních operátorů o zpřístupnění koncového vedení. Aktivity v této oblasti byly ČTÚ definovány jako Trh č. 11 „Velkoobchodní plný přístup k účastnickému kovovému vedení nebo sdílený přístup k účastnickému kovovému vedení nebo úseku účastnického kovového vedení sítě pro účely poskytování služeb elektronických komunikací“. (Podrobněji se mu věnovala část týkající se analýzy relevantních trhů.)

Náležitosti formy a obsahu této povinné referenční nabídky stanoví ČTÚ v opatření obecné povahy č. č. OOP/7/07.2005-12.

Je třeba uvést, že existence LLU rozhýbala v České republice trh s nabídkami datových a telefonních služeb⁴. Až do účinnosti tohoto ustanovení byl počet možností koncových uživatelů (zákazníků ČT), jak využít služeb jiného operátora, jako šafránu. Ve své podstatě se jednalo pouze o pevnou volbu a předvolbu operátora (viz. následující část diplomové práce), tedy pouze hlasové služby, na xDSL služby měl ČT stále monopol.

Postupem času a praxí se potvrdilo to, co odborníci i po přijetí tohoto ustanovení předpokládali, že se bude ČT snažit o maximální možné znemožnění praktického fungování LLU, aby tak zabránil migraci svých zákazníků směrem ke konkurenci. Příkladem je soudní napadení rozhodnutí o změně referenční nabídky předložené ČT. Spory vedené s alternativními operátory Telenor Networks, s.r.o., NEXTRA Czech Republic s.r.o. a RADIOKOMUNIKACE a.s. Ve všech těchto sporech se jednalo především o znění a

⁴ Důkazem je mimo jiné i fakt, že cena za poskytování xDSL služeb s nástupem LLU a tedy konkurence klesla během 3 let až na 25% původní ceny.

podmínky tzv. smluv o kolokaci pro konkrétní lokality, tj. smluv, na základě kterých mohou alternativní operátoři umístit'ovat svá zařízení do objektů ČT. Uzavření těchto smluv bylo nezbytné, neboť umístění vlastních zařízení do objektů ČT a fyzické propojení se zařízením ČT bylo technickou podmínkou řádného fungování LLU.

Z hlediska zákazníka celý problém v počátcích zavádění LLU vypadal tak, že od objednání služby u alternativního operátora do jejího faktického zprovoznění uběhlo i několik měsíců.

5.11. Pevná volba a předvolba operátora

Předchůdcem LLU byla právním předpisem zavedená možnost tzv. pevné volby nebo předvolby operátora.

Prakticky tato služba znamená, že koncový uživatel, který využívá služeb jednoho telefonního operátora, může využít pro některá svá volání (případ předvolby operátora) nebo všechna svá volání (případ pevná volby operátora) služeb jiného telefonního operátora. Smluvní vztah s původním telefonním operátorem zůstává nezměněn a je pouze na zákazníkovi, aby se rozhodl či služby využije. Podmínkou samozřejmě je, že účastník uzavře smlouvu na poskytování této služby s dalším poskytovatelem.

V případě předvolby operátora tato služba prakticky funguje tak, že v případě, kdy chce zákazník využít služeb alternativního operátora vytočí před telefonním číslem volané stanice kód, který zaručí, že hovor bude přeměrován do sítě alternativního operátora.

V případě pevné volby je tento kód nastaven implicitně pro všechna volání a není tedy třeba ho vždy vytáčet.

Praktickou nevýhodou pro zákazníka je ten fakt, že aby mohl využívat této služby musí být smluvně vázán k původnímu operátorovi (toto odstraňuje až LLU v případě plného přístupu k účastnickému vedení – viz výše). Jedná se tedy o polovičaté řešení, protože se zákazník nemůže zbavit původního smluvního závazku. Navíc ČT, jako podnik s významnou tržní silou, kterému byla tato povinnost uložena, fakticky obcházel tuto zákonnou povinnost tím, že všem svým zákazníkům nabízel telefonní služby, které ve své měsíční paušální platbě za službu obsahovaly i volné minuty volání po síti ČT. Zákazník však neměl jednoduchou

možnost jak zjistit, kolik volných minut z nabízeného paušálu zbývá, a proto z obavy před nevyužitím zaplacených volných minut u ČT volbu a předvolbu operátora nevyužíval.

Problém „volných minut“ se dostal až k Úřadu na ochranu hospodářské soutěže, který na začátku roku 2006 vyměřil ČT pokutu ve výši 300 mil. Kč.

Je důležité zmínit, že Zákon umožňuje, aby ČTÚ nařídil povinnost umožnit volbu a předvolbu operátora i v sítích podniků s „nevýznamnou tržní silou“ a to na základě žádosti účastníků připojených do jejich sítí.

Na základě zákona vydal ČTÚ opatření obecné povahy č. OOP/11/10.2005-42, kterým se stanoví technické a organizační podmínky pro realizaci volby a předvolby operátora.

5.12. Cenová regulace

Obecně k cenové regulaci

Jak bylo výše popsáno, jedním z významných nástrojů ovlivňování trhu elektronických komunikací byla a je možnost cenové regulace ze strany ČTÚ a to jak služeb pro koncové uživatele, tak také cen za služby a úkony mezi jednotlivými subjekty trhu elektronických komunikací.

Regulací cen ve smyslu zákona se rozumí: Stanovení nebo přímé usměrňování výše cen bez daně z přidané hodnoty.

Zákon v §56 a následujícím stanoví hlavní zásady cenové regulace. Jsou to tyto:

1. Je možná pouze regulace cen, včetně podmínek ovlivňujících cenu, za:
 - **univerzální službu** poskytovanou poskytovatelem univerzální služby a
 - **služby poskytované podnikem s významnou tržní silou na relevantním trhu.**
2. Neustálé sledování a vyhodnocování cen na trhu
3. Ochrana zájmů subjektů, jejichž ceny jsou regulovány tak, aby cena plynoucí z rozhodnutí ČTÚ byla přinejmenším nákladová, vyjma ceny za služby pro zdravotně postižené.

4. Možnost použít cenovou regulaci pouze v případě, že podle analýzy daného relevantního trhu ostatní nápravná opatření nevedla k nápravě.

- A to v případě **cen za propojení nebo cen za přístup**: §57 odst. 1) Zákona

„V případě, že analýza relevantního trhu souvisejícího s propojením nebo přístupem provedená podle § 51 prokáže, že tento trh není efektivně konkurenční zejména tím, že dochází k uplatňování nepřiměřeně vysoké nebo nepřiměřeně nízké ceny v neprospěch koncových uživatelů, a jestliže by opatření podle § 51 odst. 3 písm. a) až f) nevedla k nápravě, je Úřad oprávněn uplatnit regulaci cen na tomto relevantním trhu vydáním rozhodnutí o ceně“

- V případě **cen pro koncové uživatele** §57 odst. 2) Zákona

„V případě, že analýza relevantního trhu pro koncové uživatele provedená podle § 51 prokáže, že tento trh není efektivně konkurenční, a jestliže by opatření podle odstavce 1 nevedlo k nápravě, je Úřad oprávněn uplatnit regulaci cen na tomto relevantním trhu vydáním rozhodnutí o ceně.“

ČTÚ je povinen v rozhodnutí o regulované ceně respektovat nejen výši investice, kterou vynaložil podnik s významnou tržní silou, ale také přiměřené časové období k její návratnosti.

Možností jak může ČTÚ provést cenovou regulaci je několik:

1. stanovení minimálních nebo maximálních cen,
2. usměrňování vývoje cen stanovením podmínek, kterými jsou
 - a) maximální rozsah možného zvýšení ceny ve vymezeném období,
 - b) maximální podíl, v němž je možné promítnout do ceny zvýšení cen určených vstupů ve vymezeném období nebo
 - c) závazný postup při tvorbě ceny nebo při její kalkulaci; včetně povinnosti nákladové orientace, stanovení efektivně a účelně vynaložených nákladů a přiměřeného zisku,

- časově omezený zákaz zvyšování cen nad dosud platnou úroveň na relevantním trhu ("cenové moratorium"); cenové moratorium lze stanovit nejdéle na dobu 12 měsíců.

Jak již bylo uvedeno v části, která se věnovala analýzám relevantních trhů, všechna cenová rozhodnutí, která byla vydána na základě předchozí právní úpravy (zákona č. 151/2000 Sb.) zůstávají podle přechodného ustanovení § 142 odst. 2 Zákona v platnosti do vydání věcně příslušných rozhodnutí o ceně (§ 57 až 59 Zákona) ČTÚ, nejdéle však do 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti Zákona tj. do 30.4.2006. Po nabytí účinnosti Zákona nebylo dosud vydáno žádné z rozhodnutí o ceně.

5.13. Zákon o některých službách informační společnosti

V červenci 2004 byl přijat zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti).

Tento zákon se přímo netýká regulace podnikání v elektronických komunikacích, ale zavádí nové povinnosti, které se velmi těsně dotýkají oblasti elektronických komunikací. Z tohoto důvodu považuji za nutné stručně popsat a zhodnotit uvedenou právní úpravu.

Zákon upravuje práva a povinnosti osob, které poskytují tzv. služby informační společnosti nebo šíří obchodní sdělení.

Službu informační společnosti zákon definuje jako službu poskytovanou, zpravidla za úplatu, elektronickými prostředky na individuální žádost uživatele podanou elektronickými prostředky. Typickým příkladem je např. email.

Z hlediska poskytovatelů těchto služeb je významné ustanovení §3-§5, které limituje poskytovatele služeb v jeho odpovědnosti za obsah přenášených (provozovatelé sítí), dočasně meziukládaných (emailové servery), a ukládaných informací (poskytovatelé web-hostingových serverů).

Toto ustanovení reaguje na významný nárůst tzv. P2P sítí, které slouží svým uživatelům připojeným do internetu, většinou k vzájemnému šíření dat s nelegálním obsahem (pirátský software, autorská díla atp.). Existence tohoto ustanovení je velmi důležitá pro všechny provozovatele sítí, neboť je zbavuje případné odpovědnosti za šíření dat, z hlediska obsahu

protiprávních, mezi uživateli sítě. V případě neexistence tohoto ustanovení, by každý z internetových poskytovatelů byl donucen, za předpokladu zachování funkčnosti sítě, filtrovat obsah všech přenášených dat, což je prakticky neuskutečnitelné.

Další významnou povinností, kterou zákon ukládá, je např. zákaz šíření nevyžádaných obchodních sdělení (spamu).

6. Právní úprava podnikání v elektronických komunikacích v zahraničí

6.1. Evropa

Informační technologie a tedy i odvětví elektronických komunikací jsou jednou z oblastí, které je z hlediska cílů ES významným společným zájmem a proto je jednou z oblastí harmonizovaných evropskými směrnici. Následující kapitola stručně popisuje vývoj a současný právní stav platný na celém území Společenství. Je třeba zdůraznit, že Česká republika plně harmonizovala svůj právní řád v souladu s uvedenými evropskými předpisy a lze tedy říci, že právní úprava v rámci západní Evropy je podobná té české.

Do roku 1987 byl přístup na většinu trhů členských států ES limitován politikou, která dávala výhodu národním operátorům v podobě zvláštních a výlučných práv při poskytování většiny telekomunikačního zařízení, služeb a infrastruktury. Proces „otevírání“ těchto trhů začal v roce 1987 zveřejněním Zelené listiny Komise, která navrhovala postupné zavádění konkurence v tomto dosud uzavřeném a monopolním odvětví. Rada návrh Komise podpořila a v roce 1988 stanovila tyto politické cíle:

- Otevření trhu telekomunikačních služeb,
- Podpora standardizace,
- Rozvoj trhu koncových zařízení,
- Stanovení podmínek, které dovolují konkurenci na základě rovnoprávného přístupu,

Tento proces se v dalších letech realizoval pomocí dvou proudů – liberalizace a harmonizace

Z významných dokumentů přijatých na poli ES je třeba uvést následující předpisy:

- a) Rámcová směrnice ONP (The Open network Provision Framework Directive). Jejím cílem bylo zabránit monopolním národním operátorům, aby využívaly kontroly infrastruktury k narušování konkurence. Tato směrnice stanovila, že přístup k veřejným telekomunikačním službám se bude dít na základě nediskriminačních, objektivních a průhledných podmínek,
- b) Směrnice o hlasové telefonní službě – Tato směrnice stanovila minimální rozsah požadavků na služby hlasových telefonních služeb,
- c) Propojovací směrnice z roku 1997- stanovila podmínky za jakých dojde k propojování sítí a vzájemné operabilitě služeb,
- d) Licenční směrnice – stanovila licenční přístup k jednotlivým službám; v ČR byl tento přístup aplikován až do 30.4.2005.

Do roku 1999 byla většina potřebných právních předpisů pro dokončení přechodu ke konkurenčnímu režimu telekomunikačního sektoru přijata, kromě zásadní výjimky, kterou byl požadavek na zpřístupnění účastnických vedení (LLU).

Požadavek umožnění LLU byl zaveden do evropského práva až **Nářízením** 2877/2000 z 18.12.2000.

V roce 2003 vešel v účinnost nový balík předpisů upravující oblast elektronických komunikací (tzv. „Nový regulační rámec“).

Jsou to následující předpisy:

- a) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice).

Tato směrnice obsahuje rovnováhu „pojistek“ pro zajištění regulace a zachovává konkurenci na trhu mezi dodavateli elektronických služeb a provozovateli sítí, jakož i požadavky na propojení služeb a vzájemné interoperability služeb.

- b) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice).

Tato směrnice má za cíl zjednodušit a racionalizovat přístup na trh a odstranit nadbytečné překážky v podnikání tím, že ruší ex ante regulační kontroly vstupu na trh, vyjma případů vyžadujících přidělení kmitočtového spektra nebo čísel.

- c) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice).

Tento předpis stanoví základní pilíře prokonkurenčního, technologicky neutrálního regulačního režimu. Zřizují se nezávislé regulační orgány, je zavedena povinnost spolupráce mezi regulátory jednotlivých zemí, aby se tak minimalizovali rozdílné přístupy jednotlivých národních úřadů. Cílem směrnice je stanovit zásadu, že jakmile se konkurence stane efektivní, regulace ustupuje do pozadí.

- d) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě).

Tato směrnice obsahuje definici univerzální služby, jejímž cílem je zajistit přístup obyvatel k základním technologiím a stanoví nová práva zákazníků, jako je přenositelnost čísel a kvalitu služeb.

- e) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

Tato směrnice obsahuje pravidla ve zpracování osobních dat a jejich pohybu.

Tato směrnice reaguje na prudký vývoj nových technologií, které sebou nesou rizika zneužití osobních dat.

- f) Směrnice Komise 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací.

- g) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/5/ES o rádiových a koncových telekomunikačních zařízeních a vzájemném uznávání jejich shody.

- h) Nařízení EC 2877/2000 Evropského parlamentu a Rady z 18. prosince 2000 o zpřístupnění metalického vedení

6.2. USA

Právní regulace elektronických komunikací ve Spojených státech amerických je velmi podobná té evropské.

Regulačním úřadem pro tuto oblast je Federální komise pro Telekomunikace (The Federal Communications Commission (FCC)). Tento úřad je ze zákona nezávislý na jiných subjektech a je přímo podřízen Kongresu Spojených států a to již od roku 1934, kdy byl založen tzv. Communications Act.

Úkolem FCC je regulace v oblasti rádií, televize, kabelových, satelitních a drátových sítí a to na federální úrovni. Územní pravomoc FCC tedy pokrývá celé území Spojených států.

FCC je řízen pěti komisaři, kteří jsou jmenováni prezidentem na pětileté funkční období. FCC je rozdělen na 6 úřadů.

Z hlediska právní regulace elektronických komunikací je tzv. The Telecommunications Act z roku 1996, který vnesl do oblasti telekomunikací novinku v odstranění bariéry konkurenceschopnosti na trzích telefonních služeb.

V roce 1998 FCC vydala rámcová národní pravidla, jejichž splnění má zajistit dosažení konkurenčního prostředí na místní úrovni. Základní principy jsou následující:

- a) přístup k prostředkům,
- b) LLU,
- c) možnost maloobchodního přeprdeje služeb monopolního poskytovatele služeb.

Dnes se FCC zaměřuje na:

- a) zajištění přístupu všech obyvatel, kdekoliv na území USA ke komunikačním službám,
- b) definici a zajištění universální služby,
- c) odbourání rozdílů ve stavech stupně konkurence na trzích koncových spotřebitelů a podnikatelů.

Cíle FCC:

- a) zajištění konkurenčního prostředí na všech telekomunikačních trzích,
- b) zlepšení trhu propojení velkých operátorů,
- c) zlepšení universální služby,
- d) ochrana konečného zákazníka, jak proti zneužití monopolního postavení poskytovatele služeb, tak i zajištění dostatečné škály výběru služeb,
- e) neustálé monitorování a vyhodnocování stavu konkurence v oblasti telekomunikací.

Jedním z důležitých cílů FCC je zajištění, že každý Američan bude mít přístup k rychlému připojení do internetu za příznivou cenu. Právní předpisy musí zajistit technologickou neutralitu, konkurenci, investice a inovace a zajistit, že poskytovatelé služeb budou motivováni k poskytování uvedených služeb.

7. Závěr

Důkazem toho, jak je oblast elektronických komunikací pro Evropu významná, je nejen množství směrnic, které danou problematiku upravují, ale i periodičita, s jakou se objevují nové komunitární předpisy, které berou do úvahy novinky na poli komunikační techniky a technologie.

Jak vyplývá z uvedených evropských předpisů, snahou zákonodárců je, aby se oblast informačních technologií a zejména elektronických komunikací, které lze v dnešním světě považovat za motor všech západních ekonomik, dostala do takového stavu, která bude plně konkurenční a díky tomu zajistí maximální možný užitek pro všechny subjekty elektronických komunikací. Zvláštní pozornost je věnována konečnému uživateli služeb.

Česká právní úprava plně implementovala požadavky evropských směrnic a myslím, že položila velmi dobrý právní rámec pro budoucí rozvoj tohoto odvětví.

Česká republika, stejně jako vyspělá Evropa, prošla podobným vývojem v oblasti elektronických komunikací. Od stavu, kdy na daném území existoval pouze jeden monopolní poskytovatel telekomunikačních služeb, až do dnešního stavu, kdy lze na některých dílčích trzích hovořit o konkurenčním prostředí.

Bohužel, v dnešní době nejdůležitější dílčí trhy elektronických komunikací, tj. telefonní služby a služba širokopásmového přístupu k internetu, musí k dokonalému konkurenčnímu prostředí ujit ještě velký kus cesty. Z hlediska pozice Českého Telecomu je logické, že bude bránit své výsadní postavení co nejdéle a dokonce i na hraně zákona. Pro tento případ tu je však nezávislý regulátor, který má takovýmito situacím zabraňovat.

Domnívám se, že výše popsaný nástroj „Analýzy jednotlivých dílčích trhů“ je právě tím nástrojem, na který tu několik let alternativní operátoři čekali a po kterém volali. K tomu, aby však splnil svou funkci je třeba, aby svou zákonnou funkci regulátora plnil Český telekomunikační úřad důkladně, důsledně, rychle a zejména nezávisle. Jen tak lze očekávat, že cíle zákona budou dosaženy a to ku prospěchu všech subjektů trhu komunikací. Pravomoc ČTÚ je široká a dostatečná, právní nástroje existují, teď již záleží jen na vůli lidí a jejich schopnostech, zda je dokáží využít.

8. Vysvětlivky a použité zkratky

ČT	ČESKÝ TELECOM, a.s.
ČTÚ	Český telekomunikační úřad
DSL	Digital subscriber line – vysokorychlostní připojení k internetu pomocí telefonní přípojky.
GSM	standard digitálního přenosu dat mezi mobilními stanicemi. Standard, na jehož základě jsou provozovány sítě mobilních telefonů v České republice
Kolokace	umístění zařízení a jeho propojení se zařízením jiného subjektu
Last mile	„poslední míle“, označení posledního úseku, kterým je propojen koncový uživatel do sítě, tento úsek slouží výhradně pro komunikaci tohoto uživatele; např. spojení tel. Přípojky mezi domácností uživatele a telefonní ústřednou
LLU	local loop unbundling – zpřístupnění metalického vedení koncového uživatele
NMT	standard analogového přenosu dat mezi mobilními stanicemi, technologický předchůdce standardu GSM
Občanský zákoník	zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník,
Obchodní zákoník	zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník,
P2P síť	peer-to-peer síť, služba využívající internet, k přímému (bez mezičlánku) sdílení dat mezi jednotlivými uživateli
Telekomunikační zákon	zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů
UMTS	standard 3. generace mobilní komunikace, následovník GSM, umožňuje využití širšího spektra služeb než GSM. např. videohovory, mobilní TV apod.
WTO	World trade organisation – Světová obchodní organizace
Zákon	zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
Živnostenský zákon	zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání,

9. Přílohy

Metodika definování relevantních trhů, analýzy relevantních trhů, posouzení významné tržní síly a určení nápravných opatření v oblasti elektronických komunikací v České republice

10. Literatura a zdroje informací

Odborná literatura:

- [1] Smejkal Vladimír a kolektiv – Právo informačních a telekomunikačních systémů (C.H.BECK, 2004),

Odborné články v tištěných médiích

- [2] Vaníček Zdeněk – Zákon o elektronických komunikacích a právní úprava jejich regulace, (Právní zpravodaj, květen 2004),
- [3] Mlsna Petr – Regulace ex ante a ex post v oblasti elektronických komunikací (Právní zpravodaj, červen 2005),

Právní předpisy ES:

- [4] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice),
- [5] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení (přístupová směrnice),
- [6] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice),
- [7] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací (směrnice o univerzální službě),
- [8] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích),
- [9] Směrnice Komise 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích sítí a služeb elektronických komunikací,
- [10] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/5/ES o rádiových a koncových telekomunikačních zařízeních a vzájemném uznávání jejich shody,
- [11] Nařízení EC 2877/2000 Evropského parlamentu a Rady z 18. prosince 2000 o zpřístupnění metalického vedení,

Právní předpisy ČR:

- [12] Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích),

- [13] Zákon č. 151/2000 Sb., o telekomunikacích a o změně dalších zákonů,
- [14] Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti),
- [15] Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon),
- [16] Zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník,
- [17] Zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník,
- [18] Zákon č. 60/1923 Sb., o telegrafech,
- [19] Zákon č. 72/1950 Sb., o telekomunikacích,

Předpisy vydané Českým telekomunikačním úřadem

Všeobecná oprávnění:

- [20] č. VO-S/1/07.2005-9, kterým se stanoví podmínky k poskytování služeb elektronických komunikací,
- [21] č. VO-R/12/08.2005-34, k využívání rádiových kmitočtů a k provozování zařízení pro širokopásmový přenos dat na principu rozprostřeného spektra nebo OFDM v pásmech 2,4 GHz a 5 GHz,

Opatření obecné povahy:

- [22] č. OOP/1/07.2005-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly,
- [23] č. OOP/11/10.2005-42, kterým se stanoví technické a organizační podmínky pro realizaci volby a předvolby operátora a zásady pro účtování ceny mezi podnikateli v souvislosti s volbou a předvolbou operátora,
- [24] č. OOP/7/07.2005-12, kterým se stanoví rozsah, forma a způsob uveřejňování informací týkajících se přístupu k síti nebo propojení sítí elektronických komunikací, jakož i náležitosti, rozsah a forma referenční nabídky přístupu nebo propojení,
- [25] č. OOP/8/07.2005-11, kterým se stanoví náležitosti a podmínky referenční nabídky zpřístupnění účastnického kovového vedení,
- [26] č. OOP/5/07.2005-8, kterým se stanoví obsah, forma a způsob uveřejnění informací o výsledcích poskytování univerzální služby,
- [27] č. OOP/10/07.2005-3, kterým se stanoví technické a organizační podmínky pro realizaci přenositelnosti telefonních čísel a zásady pro účtování ceny mezi podnikateli v souvislosti s přenositelností čísel,

Cenová rozhodnutí

- [28] č. 01/2005, kterým se vydává seznam telekomunikačních služeb s regulovanými cenami platnými pro určené prodávající a kupující (fyzické i právnické osoby) telekomunikačních služeb uvedených v tomto cenovém rozhodnutí, uveřejněné v částce 5/2005 Telekomunikačního věstníku,
- [29] č. 02/PROP/2005, kterým se stanoví způsob výpočtu cen za propojení veřejných telekomunikačních sítí) a maximální cena za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu koncového volání do veřejných mobilních telekomunikačních sítí,
- [30] č. 03/PROP/2005, kterým se stanoví způsob výpočtu cen za zpřístupnění účastnického vedení nebo jeho úseku a maximální ceny za zpřístupnění účastnického vedení nebo jeho úseku, uveřejněné v částce 5/2005 Telekomunikačního věstníku,
- [31] č. 04/PROP/2005, kterým se stanoví maximální ceny za propojení veřejných telekomunikačních sítí pro službu koncového volání do veřejných pevných telekomunikačních sítí, uveřejněné v částce 5/2005 Telekomunikačního věstníku,
- [32] Plán využití rádiového spektra ze dne 31.10.2005,

Analýzy relevantních trhů

- [33] analýza trhu č. A/11/03.2006-2, trh č. 11 - velkoobchodní plný přístup k účastnickému kovovému vedení nebo sdílený přístup k účastnickému kovovému vedení nebo úseku účastnického kovového vedení sítě pro účely poskytování služeb elektronických komunikací,
- [34] analýza trhu č. A/1/04.2006-17, trh č. 1 - přístup k veřejné telefonní síti v pevném místě pro nepodnikající fyzické osoby

WWW

- [35] www.lupa.cz
- [36] www.dsl.cz
- [37] www.cacc.cz – server České asociace kompetitivních komunikací
- [38] www.zive.cz

Ostatní zdroje

- [39] Vzorový návrh Smlouvy o zpřístupnění metalického vedení uveřejněný společností ČESKÝ TELECOM, a.s.

Přílohy

Metodika definování relevantních trhů, analýzy relevantních trhů, posouzení významné tržní síly a určení nápravných opatření v oblasti elektronických komunikací v České republice (dále „Metodika“)

(zdroj: Český telekomunikační úřad)

1. Východiska Metodiky

1.1 Legislativní rámec

Český telekomunikační úřad provádí analýzu relevantních trhů v oboru elektronických komunikací v souladu

a) s platnými právními předpisy České republiky pro oblast elektronických komunikací:

- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 430/2005 Sb., kterou se stanoví kritéria pro posuzování, zda má více subjektů společnou významnou tržní sílu na relevantním trhu elektronických komunikací (dále jen Vyhláška“),
- Opatření obecné povahy č. OOP/1/07.2005-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických informací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly (dále jen „Opatření“);

b) s předpisy regulačního rámce EU pro oblast elektronických komunikací:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro síť a služby elektronických komunikací („rámcová směrnice“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES o oprávnění pro síť a služby elektronických komunikací („autorizační směrnice“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítě a služeb elektronických komunikací („směrnice o univerzální službě“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení („přístupová směrnice“),
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací („Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“),
- Směrnice Komise 2002/77/ES o hospodářské soutěži na trzích sítě a služeb elektronických komunikací,

– Rozhodnutí Komise 2003/548/ES o minimálním souboru pronajatých okruhů s harmonizovanými vlastnostmi a o souvisejících normách podle článku 18 směrnice o univerzální službě;

c) s ostatními příslušnými dokumenty Evropské komise:

– Doporučení Komise o oznámeních, časových omezeních a konzultacích uvedených v článku 7, Směrnice 2002/21/EC Evropského parlamentu a rady ze dne 7. března 2002 o společném regulačním rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)2647 finální),

– Doporučení Komise o relevantních trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací, které jsou citlivé k regulaci ex ante v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)497) ze dne 11. února 2003 („Doporučení o příslušných trzích”),

– Vysvětlující memorandum týkající se doporučení Komise o příslušných trzích produktů a služeb v odvětví elektronických komunikací náchylné k regulaci ex ante v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (C(2003)497) ze dne 11. února 2003,

– Seznam standardů a/nebo specifikací pro sítě a služby elektronických komunikací a přidružených zařízení a služeb (OJ C331, str. 32) ze dne 31. prosince 2002,

– Pokyny Komise týkající se analýzy trhů a stanovení významné tržní síly v souladu s regulačním rámcem EU pro sítě a služby elektronických komunikací (2002/C 165/03) ze dne 11. července 2002),

– Pracovní materiál Evropské regulační skupiny (ERG), týkající se konceptu významné tržní síly pro nový regulační rámec, ref: ERG (03) 09 rev3 – září 2005.

1.2 Základní etapy analýzy relevantních trhů

Proces analýzy relevantních trhů probíhá ve třech etapách:

a) definování relevantního trhu

Východiskem procesu definování relevantního trhu je stanovení jednotlivých relevantních trhů elektronických komunikací v Opatření. Při definování každého relevantního trhu jej Úřad vymezuje z hlediska věcného, územního a časového.

b) vlastní analýza relevantního trhu

Cílem analýzy takto vymezeného relevantního trhu je stanovení, zda je trh efektivně konkurenční nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém období konkurenčním trhem stane. V případě, že Úřad neshledá na základě výsledků analýzy trh efektivně konkurenčním a pokud nelze důvodně očekávat, že se jím v přiměřeném časovém období stane, Úřad konstatuje, že takový trh je určený pro regulaci ex ante a stanoví subjekt(y) s významnou tržní silou na daném relevantním trhu.

Stanovení subjektu s významnou tržní silou Úřad provede na základě zkoumání kritérií, která jsou uvedena v Opatření.

Analýza trhu se zaměřením na určení subjektů s významnou tržní silou je východiskem při rozhodování o uplatnění, popřípadě zrušení regulačních opatření. Úřad zohledňuje současnou situaci na trhu a předpokládaný budoucí vývoj relevantního trhu ve vymezeném časovém horizontu.

c) návrh povinností a zákazů (dále jen „nápravná opatření“)

Úřad v souladu s ustanoveními § 51 odst. 3, 4 a 9 Zákona navrhne jednu nebo zároveň několik povinností podniku (podnikům) s významnou tržní silou, a to jako prevenci, popř. za účelem zlepšení konkurenčního prostředí.

Úřad při návrhu povinností sleduje zejména tyto celkové zásadní cíle regulačního rámce EU:

1. prosazování hospodářské soutěže,
2. přispění k rozvoji vnitřního trhu,
3. prosazování zájmů koncových uživatelů.

Proces volby nápravných opatření tvoří na sebe navazující etapy:

1. analyzování cílů ex ante regulace,
2. volba vhodných nápravných opatření odpovídajících těmto cílům,
3. návrh a konkretizace parametrů nápravných opatření.

1.3 Zdroje informací

Při analýze relevantních trhů Úřad využívá informace a data získaná od subjektů trhu jejich vyžádáním (dotazníky), informace z vlastního/zprostředkovaného průzkumu a z veřejně dostupných zdrojů.

2. Metodika

Metodika stanoví postupy a metody uplatňované v jednotlivých etapách provádění analýzy relevantních trhů (viz bod 1.2). Tyto postupy a metody se použijí při analýze relevantního trhu v rozsahu přiměřeném jeho povaze, přičemž zdůvodnění tohoto rozsahu je součástí analýzy každého relevantního trhu.

2.1 Definování relevantního trhu

Relevantním trhem je trh produktů a služeb, které je z hlediska charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.

S ohledem na očekávaný budoucí vývoj a v souladu se zásadami práva na ochranu hospodářské soutěže Úřad při definování jednotlivých relevantních trhů pro účely ex ante regulace provádí jejich vymezení z hlediska věcného, územního a časového.

Úřad závěrem definování relevantního trhu konstatuje zejména:

- a) přítomnost závažných překážek bránících vstupu na relevantní trh, které mají trvalý nebo přechodný charakter,
- b) zda vývoj identifikovaného trhu směřuje v přiměřeném časovém horizontu k rozvoji efektivní konkurence,
- c) zda jsou nedostatky trhu řešitelné pouze na základě práva hospodářské soutěže.

Tato konstatování Úřadu jsou v následující etapě podrobena analýze a konzultacím podle § 130 Zákona.

2.1.1 Věcné vymezení

Věcné vymezení relevantního trhu znamená popis produktů a služeb, které tvoří trh. Produktovým trhem se rozumí skupina produktů a služeb, které jsou vzájemně zaměnitelné či zastupitelné, co se týče jejich vlastností a struktury nabídky a poptávky. Úřad analyzuje produkty a služby (včetně dílčích služeb, které jsou dosažitelné v rámci dané služby) na základě jejich základních charakteristik, cen, technických parametrů a podmínek jejich typického využívání.

2.1.1.1 Zkoumání zastupitelnosti na straně poptávky

K určení možných náhrad na straně poptávky Úřad vypracuje seznam potenciálních produktů a služeb, které mohou být z hlediska maloobchodního nebo velkoobchodního uživatele vzájemně zaměnitelné a mohou být nahrazeny v případě zvýšení cen nebo v případě jiných změn konkurenčních podmínek.

K posouzení zastupitelnosti na straně poptávky Úřad:

- a) definuje funkčnost služby s ohledem na koncového uživatele,
- b) identifikuje možné substituty na straně poptávky (maloobchodní nebo velkoobchodní),
- c) vyhodnotí substituty na základě konkrétních kritérií, jimiž jsou zejména zamýšlené využití služby, křížová elasticita cen (citlivost poptávky po určité službě na změnu ceny jiné služby) a ceny.

2.1.1.2 Zkoumání zastupitelnosti na straně nabídky

K zastupitelnosti na straně nabídky dochází ve chvíli, kdy poskytovatel služeb převede své zdroje na poskytování cílové služby, tj. i takové služby, která představuje alternativu z hlediska poptávky. Takové převedení zdrojů může omezit tvorbu cen stávajících poskytovatelů služby, neboť jejich prostor pro zvyšování cen je omezen možnou dostupností konkurenční služby. Aby náhrada na straně nabídky byla proveditelná, je třeba, aby bylo možno realizovat přechod schůdným způsobem, za relativně nízké náklady a v krátkém časovém horizontu.

Úřad rozlišuje mezi zastupitelností na straně nabídky a zcela novým vstupem na trh podléhajícím všem bariérám vstupu.

Úřad se při určení zastupitelnosti na straně nabídky zabývá zejména:

- a) zkoumáním funkční a technické zastupitelnosti
V tomto případě Úřad zejména zkoumá technické možnosti a kapacitu sítí poskytovatelů, náklady spojené s „přepnutím“ (včetně nákladů příležitosti) a časové možnosti „přepnutí“. Úřad v této souvislosti dále zkoumá potenciální investiční možnosti včetně překážek k investování na trhu.

- b) určením náhradních poskytovatelů

Tento krok je zaměřený na určení náhradních poskytovatelů služby, tj. soutěžitelů, kteří aktuálně působí na zkoumaném trhu a souvisejících trzích a těch, kteří mají potenciál se takovými soutěžiteli stát a kteří by mohli – za přiměřené náklady a během přiměřené doby – poskytovat služby nahrazující

stávající služby. Důležitým východiskem pro tento krok je určení infrastruktury sítě, která by mohla být použita k poskytování služby nebo zajištění velkoobchodních vstupů do této služby.

c) zkoumáním regulačních faktorů ovlivňujících zastupitelnost

Úřad zejména zkoumá existenci a povahu regulačních opatření omezujících poskytování dané služby ze strany provozovatelů jiných služeb, případně zkoumá zákonné povinnosti týkající se této služby (např. univerzální služba, požadavek na kvalitu služeb), které mohou znemožnit či omezit využití kapacity infrastruktury.

d) zkoumáním dalších faktorů

K posouzení zastupitelnosti na straně nabídky Úřad zohledňuje i další kritéria, jimiž se řídí především efektivnost a včasnost realizace substituce na straně nabídky na různých trzích.

2.1.1.3 Hypotetický monopolistický test

V případech, kde je to účelné, využije Úřad jako nástroj pro analýzu zastupitelnosti na straně poptávky a nabídky hypotetický monopolistický test. Při provádění testu Úřad zvažuje reakci na malé (5 – 10 %), ale významné trvalé zvýšení ceny, provedené hypotetickým monopolním poskytovatelem příslušné služby takto:

– pokud by relativní zvýšení ceny způsobilo, že by mnoho spotřebitelů uspokojilo své potřeby přechodem na jinou, náhradní službu, místo aby platili navýšenou cenu, Úřad považuje náhradní službu za součást stejného trhu, a současně,

– pokud by relativní zvýšení ceny způsobilo, že by kritické množství poskytovatelů podobných služeb přesunulo své zdroje na poskytování substituční služby, Úřad považuje tyto služby (v závislosti na dalších faktorech) za součást stejného trhu.

2.1.2 Územní vymezení

Územním vymezením relevantního trhu se rozumí území (geografický trh), na němž dotčené subjekty vystupují na straně nabídky a poptávky daného produktu, přičemž jsou na daném území soutěžní podmínky dostatečně podobné a jsou odlišitelné od soutěžních podmínek na jiném území.

Při územním vymezení trhu Úřad zohledňuje národní trh a pouze v případech, kdy konkrétní kritéria indikují odlišné (obvykle menší) geografické trhy, zvažuje vymezení jiných geografických trhů.

2.1.3 Časové vymezení

Relevantní časový rámec může být pro různé trhy odlišný. Základem pro stanovení časového rámce je vymezení provedené Zákonem, který vymezuje toto období na dobu 1 až 3 let. Úřad časově vymezuje jednotlivé trhy v závislosti na současné situaci na trhu a zejména na jeho očekávané dynamice vývoje.

2.2 Analýza relevantního trhu

Účelem analýzy relevantních trhů je zjištění, zda trh je efektivně konkurenční) nebo zda lze důvodně předpokládat, že se v přiměřeném časovém horizontu efektivně konkurenčním stane. Pokud Úřad analýzou doloží, že na relevantním trhu existuje podnik s významnou tržní silou, zkoumá problémy, které by nastaly nebo mohly nastat v případě, že by

podnik s významnou tržní silou jednal ve svém vlastním zájmu a nezávisle na zájmech svých zákazníků i na konkurenčních omezeních představovaných ostatními podnikateli na trhu.

Efektivně konkurenčním trhem není trh, na němž působí jeden nebo více podniků s významnou tržní silou a kde nápravná opatření vnitrostátního práva nebo práva Evropských společenství v oblasti hospodářské soutěže nepostačují k řešení daného problému.

Proto Úřad provede analýzu trhu s cílem zjistit:

- a) zda-li některý podnik na trhu takovou významnou tržní silou nedisponuje,
- b) zda problémy identifikované při určení existence významné tržní síly jsou řešitelné na základě nápravných opatření v oblasti hospodářské soutěže.

V případě, že Úřad dojde touto analýzou relevantního trhu k závěru, že trh není efektivně konkurenční, navrhne příslušné nápravné opatření pro ty soutěžitele, jejichž významná tržní síla vedla k nálezu neexistence efektivně konkurenčního trhu. Úřad, pokud zjistí na základě analýzy relevantního trhu, že tento trh je efektivně konkurenční, rozhodne o zrušení uložených povinností.

Úřad při zkoumání tržních charakteristik vychází zejména z posouzení současné situace a z odhadu očekávaného vývoje. Tyto činnosti jsou prováděny výhledově od doby první analýzy do doby příští analýzy relevantního trhu.

2.2.1 Posouzení významné tržní síly

Pro posouzení existence významné tržní síly na relevantním trhu Úřad využívá ekonomických kritérií, která jsou uvedena v Opatření a ve Vyhlášece. Kritéria jsou posuzována z hlediska očekávaného/předpokládaného vývoje a současných podmínek panujících na daném trhu.

Úřad prokazuje existenci významné tržní síly na základě kombinace těchto kritérií, která však při samostatném posouzení nemusejí být vždy zcela určující. Úřad při svém hodnocení použije kritéria vhodná pro daný relevantní trh, jejichž výčet je uveden v Opatření, ve Vyhlášece a popřípadě v příslušné judikatuře.

Úřad posuzuje každý trh individuálně, t.j. pro každý případ může stanovit váhy kritérií nezávisle na vahách stanovených pro jiný trh. Toto odůvodní.

Při posuzování existence významné tržní síly Úřad bere v úvahu i případnou existenci stávajících nápravných prostředků.

2.2.1.1 Zkoumání samostatné významné tržní síly

Posuzování samostatné významné tržní síly provádí Úřad zejména s přihlédnutím k těmto základním skupinám kritérií/charakteristik:

- tržní podíl,
- kritéria zaměřená na charakteristiku podniku,
- kritéria související s charakteristikou zákazníků,
- kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu.

Tržní podíl

a) velikost tržního podílu

Tržní podíl je klíčovým indikátorem síly soutěžitele na trhu. I přes značnou váhu tohoto kritéria na posouzení významné tržní síly jsou i při relativně vysokém tržním podílu posuzována ještě další kritéria, která však nemusí mít samostatně určující charakter/váhu. Úřad při posuzování významné tržní síly vychází z evropského soutěžního práva a přihlíží k velikosti tržního podílu následujícím způsobem:

- Je-li tržní podíl subjektu nižší než 25 %, není pravděpodobné, že by měl subjekt významnou tržní sílu; to může nastat pouze v případě, že Úřad zkoumáním ostatních kritérií shledá velmi silnou podporu existence významné tržní síly.
- Je-li výše tržního podílu subjektu v rozmezí 25 % až 40 %, je možné, že zkoumaný subjekt má významnou tržní sílu.
- Je-li tržní podíl subjektu vyšší než 40 %, je předpoklad existence významné tržní síly.
- Je-li tržní podíl subjektu vyšší než 50 %, jde o silný indikátor existence významné tržní síly.
- Je-li tržní podíl 75 % a více, jedná se o významnou tržní sílu. Velikost významného tržního podílu již sama o sobě svědčí o existenci významné tržní síly, a proto se další kritéria nepodrobují analýze.

K měření tržního podílu je používáno více měřítek povahy finanční i výkonové, které vycházejí z charakteristiky trhu.

b) vývoj tržního podílu v čase

Při zkoumání podílů na trhu Úřad bere v úvahu zejména směr a rychlost změn, ke kterým z hlediska podílu dochází. Úřad přihlíží k vývoji tržního podílu následovně:

- vysoký tržní podíl, který je během doby stabilní, silně naznačuje existenci samostatné významné tržní síly, zejména je-li pravděpodobné, že se situace nezmění,
- klesající tržní podíl může svědčit o zvyšující se soutěživosti na trhu, avšak nevylučuje existenci samostatné významné tržní síly,
- nestálá velikost tržního podílu může naznačovat neexistenci samostatné významné tržní síly.

Kritéria zaměřená na charakteristiku podniku

V souvislosti s charakteristikou podniku Úřad zvažuje zejména tato kritéria:

a) celková velikost podniku

Posouzení velikosti podnikatelského subjektu je založeno na komplexním hodnocení jeho majtkové, finanční a výnosové situace a perspektivách vývoje.

b) kontrola infrastruktury nesnadno duplikovatelné

Ovládnutí infrastruktury, která není dostupná konkurenčním provozovatelům, přispívá k dominanci. Při posouzení ovládnutí infrastruktury Úřad zejména zvažuje, zda je infrastruktura neduplikovatelná, nebo jen těžko duplikovatelná.

Ovládnutí může být realizováno různými způsoby, například prostřednictvím vlastnických práv (části nebo celé infrastruktury), užíváním nebo existencí přímého případně nepřímého vlivu na infrastrukturu.

c) technologická výhoda nebo převaha

Přednostní popřípadě výlučný přístup k vyspělým technologiím naznačuje dominanci. Toto kritérium Úřad považuje za velmi směřodaté, protože při poskytování služeb v rámci trhu elektronických komunikací se používají velmi složité technologie.

Úřad dále přihlíží k faktorům/skutečnostem, které význam tohoto kritéria při posuzování existence významné tržní síly snižují, zejména jsou to:

- požadavky na vzájemnou provozuschopnost a propojitelnost, zahrnuté v řadě mezinárodních úmluv a dohod, vedou k tomu, že v praxi komunikační technologie vykazují vysokou míru standardizace,

- trhy pro tyto technologie (tj. zařízení, včetně software) jsou většinou otevřené,
- příslušné technologie, byť složité, jsou ve většině případů vyspělé a stabilní,
- Úřad usiluje o to, aby zabránil uplatňování nepřiměřených omezení na nově vznikajících trzích (kde je nejpravděpodobnější, že se uplatní technická inovace). Úřad považuje za relevantní ukazatele při zkoumání technologického náskoku nebo převahy zejména údaje o investicích do výzkumu a vývoje – včetně nákladů na rozvoj nových služeb.

d) snadný nebo privilegovaný přístup ke kapitálovému trhu nebo finančním zdrojům

Relativně snadný nebo přednostní přístup na kapitálové trhy nebo k jiným zdrojům kapitálu dává provozovatelům velkou výhodu. Tento přístup se v praxi projevuje v levnějších nákladech na financování investičních akcí, tj. nižšími WACC (v porovnání s konkurenty nebo potenciálními novými účastníky trhu) a může působit jako překážka vstupu na trh i jako zdroj zvýhodnění oproti stávajícím konkurentům.

Kritérium je směřodaté na trzích, kde je třeba realizovat nákladné investiční akce (což platí pro celou řadu relevantních trhů).

Z hlediska posouzení přístupu na kapitálové trhy či k jiným finančním zdrojům Úřad zkoumá zejména podíl daného operátora na trhu, vývoj jeho majetkových, finančních a výnosových ukazatelů, vlastnickou strukturu, podnikovou strategii a stabilitu managementu.

e) rozsah a rozmanitost produktů nebo služeb

Nabízí-li jeden provozovatel v rámci jedné nabídky více služeb současně, Úřad přihlíží, zda i konkurenti jsou schopni nabízet stejný sortiment služeb.

f) úspory z rozsahu

Úspory z rozsahu se vztahují k nižším jednotkovým nákladům výroby (a distribuce atd.) v důsledku výroby resp. poskytování velkého množství zboží nebo služeb. Tyto jsou také známy pod pojmem „rostoucí výnosy“ a mohou soutěžitelé umožnit jednat nezávisle na

provozovatelích působících v menším rozsahu a bránit vstupu na trh potencionálním konkurentům, kteří by k účinné konkurenci potřebovali dosáhnout velkého „kritického objemu“.

Úspory z rozsahu umožní soutěžiteli získat v porovnání s méně významným konkurentem stejný zisk při nižší ceně pro zákazníka. U tohoto kritéria Úřad posuzuje spíše relativní výhody než absolutní úspory z rozsahu a velikosti, které samy o sobě nejsou ukazatelem významné tržní síly.

Výhody, které úspory z rozsahu přinášejí provozovateli, budou pravděpodobně trvat jen tak dlouho, než konkurenční provozovatel vybuduje stejně rozsáhlou nabídku. Proto Úřad porovnává tuto dobu s časovým rámcem stanoveným pro daný trh a určuje, zda je tato doba dostatečně dlouhá na to, aby se muselo toto kritérium brát v potaz.

Při hodnocení úspor z rozsahu Úřad zvažuje zejména faktory související s podílem na trhu a velikostí podnikatelského subjektu, existencí souboru služeb a strukturou nákladů.

g) úspory ze sortimentu

Úspory ze sortimentu znamenají nižší jednotkové náklady v důsledku výroby respektive poskytování širokého sortimentu zboží nebo služeb pomocí (částečně) sdílených zdrojů. To může soutěžiteli umožnit jednat nezávisle na provozovatelích, kteří nenabízejí podobně široký sortiment produktů nebo služeb.

Úspory ze sortimentu umožní soutěžiteli získat v porovnání s méně významným konkurentem stejný zisk při nižší ceně pro zákazníka.

Výhody, které úspory ze sortimentu přinášejí provozovateli, budou pravděpodobně trvat jen tak dlouho, než konkurenční provozovatel vybuduje stejně různorodou nabídku. Pro posouzení úspor ze sortimentu Úřad zkoumá zejména faktory související s podílem na trhu a velikostí podnikatelského subjektu a s existencí souboru služeb.

h) vertikální integrace

Jestliže poskytovatel nabízí celou řadu produktů na různých úrovních celého tržního řetězce, tj. produkt nebo službu a zároveň jeho velkoobchodní vstupy, Úřad zkoumá, zda je soutěžitel schopen jednat nezávisle na svých konkurentech. Pro posouzení vertikální integrace Úřad zkoumá zejména vlastnické a řídicí vztahy poskytovatele/poskytovatelů působících na trhu a zda konkurenti jsou vertikálně integrovanému poskytovateli schopni konkurovat.

i) rozvinutost prodejní a distribuční sítě

Úřad zkoumá, zda rozvinuté prodejní a distribuční kanály soutěžitele působí jako překážka vstupu na trh a mohou mu umožnit jednání neomezené konkurenty, kteří tyto sítě nemají a pro které by bylo velmi těžké a nákladné je získat či vybudovat. V této souvislosti může Úřad zkoumat i další relevantní faktory, například schopnost soutěžitele rozvíjet a podporovat svou značku.

j) ceny a ziskovost

Soustavně vysoké ceny v porovnání s ostatními podnikateli mohou naznačovat existenci významné tržní síly. Úřad přitom zvažuje, zda vysoké ceny lze zdůvodnit inovační aktivitou

či poskytováním různých výhod. Soustavně vyšší ziskovost může rovněž signalizovat existenci významné tržní síly.

Kritéria související s charakteristikou zákazníků

V souvislosti se zákazníky se zvažují zejména tato kritéria:

a) neexistující nebo slabá kompenzační síla na straně poptávky

Podnikatel může získat nebo udržovat významnou tržní sílu, pokud jeho zákazníci nemají možnost přejít k jinému podnikateli.

Zákazníci mohou mít při nákupu služeb z různých důvodů slabou vyjednávací pozici. Projevuje se to nemožností, aby zákazník „pohrozil“ přechodem nebo skutečně přešel ke konkurenčním službám, což může poskytovateli umožnit jednat nezávisle na zákaznících i konkurentech.

Úřad posuzuje, zda kupní síla zákazníků je dostatečná pro omezení tržní síly poskytovatele.

b) náklady na přechod k jinému poskytovateli produktů

Úřad zkoumá, zda relativní výše nákladů, které mohou vzniknout zákazníkovi při přechodu k jinému poskytovateli, umožňuje poskytovatelům jednat nezávisle na zákaznících, kteří tak mají omezenou schopnost využít služeb jiného poskytovatele.

c) překážky přechodu k jinému poskytovateli produktů

Úřad dále posuzuje existenci i jiných překážek, které by mohly zákazníkovi v přechodu k jinému poskytovateli zabránit (např. existence dlouhodobých smluv).

Kritéria související s charakteristikou konkurence na relevantním trhu

Soutěž na trhu se může vyvíjet k vyšší efektivitě, pokud jsou překážky pro vstup na trh a pro další růst na trhu nízké a pokud trvá situace možnosti potenciální konkurence vstoupit na trh.

V souvislosti s konkurencí Úřad zvažuje zejména tato kritéria:

- existence konkurence,
- existence potenciální konkurence,
- překážky pro vstup na trh,
- překážky prohlubování konkurence.

Neexistence konkurence, ani potenciální konkurence nebo nových účastníků trhu, i když může být způsobena i jinými faktory, je významným ukazatelem, že některý poskytovatel může mít významnou tržní sílu. Toto kritérium je úzce svázáno s překážkami vstupu na trh. Úřad v tomto případě zkoumá, zda lze během časového horizontu posouzení očekávat vstup nových účastníků na trh.

Úřad zvažuje i další překážky vstupu resp. růstu, zejména výhodný přístup k infrastruktuře a rádiovému spektru, strategické překážky jako diskriminační ceny stanovené zavedenými provozovateli, vertikální nebo horizontální pákový efekt na trh nebo utopené náklady.

2.2.1.2 Zkoumání společné významné tržní síly

Úřad konstatuje existenci společné významné tržní síly v případě, že dva nebo více soutěžitelů společně zaujmají dominantní postavení s tím, že mezi nimi neexistuje účinná hospodářská soutěž. To je možné na trhu, jehož struktura dovoluje vytvářet předpoklady ke koordinovaným účinkům na tento trh, a to i v případě, kdy mezi těmito subjekty nejsou strukturální nebo jiné vazby. Koordinované jednání musí být reálně možné a během doby udržitelné.

Hlavní kritéria stanovení společné významné tržní síly:

Kritéria pro stanovení společné významné tržní síly jsou stanovena Vyhláškou. Společnou významnou tržní sílu lze stanovit zejména tehdy, když odpovídá charakteristikám, zejména v oblasti koncentrace nebo průhlednosti trhu.

a) koncentrace trhu

Hlavním ukazatelem tržních podmínek, který může indikovat společnou tržní sílu je vysoce koncentrovaný trh, měřený například Hirschmann-Herfindahlovým indexem (HHI). Vysoký podíl na trhu a vysoce koncentrovaný trh Úřad považuje za významný ukazatel, kdy příslušné subjekty mohou mít společnou významnou tržní sílu.

b) průhlednost trhu

Nízká průhlednost cenových nabídek produktů a služeb může též svědčit o existenci společné významné tržní síly.

Další kritéria ke stanovení společné významné tržní síly:

a) vyspělost trhu

Při posuzování vyspělosti trhu Úřad posuzuje zejména tempo jeho rozvoje a penetraci.

b) stagnující nebo mírný růst na straně poptávky

Při posuzování vyspělosti trhu Úřad posuzuje zejména tempo růstu poptávky, kdy stagnující nebo jen mírný růst poptávky zvyšuje pravděpodobnost vzniku společné významné tržní síly.

c) malá pružnost poptávky

Snížená citlivost poptávky k cenovým změnám oslabuje motivaci k cenové konkurenci, neboť získat tržní podíl by vyžadovalo vyšší (a potenciálně ztrátové) snižování cen. Empirická měření elasticity poptávky na trhu Úřad používá, pokud jsou dostupná. Směrodatné jsou také strukturální faktory a důkazy o nákupním chování zákazníků, např. pomocí průzkumů.

d) podobné tržní podíly

Podobné tržní podíly při vyšší koncentraci trhu mohou za jistých okolností oslabovat motivaci k účinné konkurenci mezi dvěma a více soutěžiteli, a proto je Úřad zkoumá při stanovení existence společné tržní síly.

e) stejnorodost produktu

Homogenní (stejnorodé) produkty / trhy služeb a vyspělé technologie (ty, co jsou již nějakou dobu k dispozici a jejichž rychlost inovace se zpomalila) činí porovnání nabídek přehlednější a usnadňují tak koordinaci.

f) podobné nákladové struktury

Subjekty, jejichž nákladové struktury se liší, mohou být méně náchylné k dohodě.

g) nedostatek technické inovace, popřípadě vyspělé technologie

Jedním z ukazatelů, které Úřad v této souvislosti zkoumá, je pravděpodobnost vstupu nových hráčů na trh. Vysoká míra inovace se vyznačuje i vyšší pravděpodobností vstupu nových hráčů na trh, což snižuje možnost vzniku společné významné tržní síly.

h) neexistence přebytku kapacity

Nemá-li žádný poskytovatel významnou nadbytečnou kapacitu, Úřad považuje existenci společné významné tržní síly za pravděpodobnější.

i) velké překážky pro vstup na trh

Úřad zvažuje překážky vstupu na trh, zejména výhodný přístup k infrastruktuře a rádiovému spektru.

j) nedostatečná tržní síla na straně poptávky

Úřad posuzuje existenci překážek, které by mohly zákazníkovi v přechodu k jinému poskytovateli zabránit.

k) nedostatečná potenciální soutěž

Úřad posuzuje existenci překážek pro vstup potenciální konkurence na trh.

l) různé druhy neformálních nebo jiných vazeb mezi dotčenými subjekty

Úřad zkoumá vazby mezi soutěžiteli, protože zvyšují pravděpodobnost, že budou vůči zákazníkům a konkurentům jednat jako jediný subjekt.

m) odvetné mechanismy

Velmi významným ukazatelem udržitelnosti koordinovaných účinků, v případě, že by nastaly, je potenciální možnost odvetné akce.

n) nedostatečný nebo omezený prostor pro cenovou konkurenci

Nedostatek nebo snížená cenová konkurence umožňuje dominantním soutěžitelům zvyšovat ceny ziskově, tj. bez rizika s tím související ztráty podílu na trhu. Úřad zkoumá existenci konkurentů, kteří nejen že jsou schopni ceny snižovat, ale také je snižovat tak, aby to mělo výrazný dopad na tržní podíl – to snižuje pravděpodobnost existence společné významné tržní síly. Dále může Úřad zkoumat zejména necenové faktory při nákupních rozhodnutích zákazníků, jako je například image značky a sdílení stejných postojů, popřípadě přístup k distribučním kanálům.

o) použití kritérií pro stanovení samostatné významné tržní síly

Společnou významnou tržní silou se rozumí společné obsazení dominantní pozice dvěma nebo více společnostmi. Pro Úřad jsou rozhodující také kritéria užívaná k vyhodnocení samostatné významné tržní síly. Je to zejména kritérium velké překážky vstupu na trh, nedostatečná tržní síla na straně poptávky a neexistující potenciální

konkurence. Na základě analýzy výše uvedených kritérií Úřad rozhodne o existenci společné významné tržní síly na daném relevantním trhu.

2.2.1.3 Přenesená významná tržní síla

Úřad posoudí, zda je subjekt, který má významnou tržní sílu na jednom trhu, schopný rozšířit tuto svou dominanci i na trh úzce související, a to buď vertikálně, nebo horizontálně.

2.3 Postup při určení nápravných opatření

V závislosti na výsledcích analýzy relevantního trhu a vyhodnocení dosavadních regulačních opatření Úřad navrhne v souladu s § 51 Zákona, s čl. 9 až 13 Směrnice 2002/19/ES (Přístupová směrnice) a s čl. 17 až 19 Směrnice 2002/22/ES (Směrnice o univerzální službě) vhodná nápravná opatření. Tato nápravná opatření musí být přiměřená, objektivní a odůvodněná.

Úřad navrhuje pro podnik s významnou tržní silou jedno nebo několik z následujících nápravných opatření:

- a) průhlednost podle § 82 Zákona a čl. 9 Přístupové směrnice,
- b) nediskriminace podle § 77 a § 81 Zákona a čl. 10 Přístupové směrnice,
- c) oddělené evidence nákladů a výnosů podle § 86 Zákona a čl. 11 Přístupové směrnice,
- d) přístupu k specifickým síťovým prvkům a přiřazeným prostředkům podle § 84 Zákona a čl. 12 Přístupové směrnice,
- e) poskytování služby pronájmu okruhů v rozsahu minimálního souboru pronajímaných na celém území státu nebo jeho části podle § 76 Zákona a čl. 18 Směrnice o univerzální službě,
- f) umožnění volby a předvolby operátora podle § 70 odst. 1 Zákona a čl. 19 Směrnice o univerzální službě,
- g) související s regulací cen podle § 56 a § 57 Zákona a čl. 13 Přístupové směrnice. Úřad je oprávněn na základě analýzy uložit dotčeným podnikům i jiná než výše uvedená nápravná opatření týkající se přístupu, a to po obdržení souhlasného stanoviska Komise.

Stanovil-li Úřad podnik s významnou tržní silou na některém relevantním trhu pro koncové uživatele a dospěl-li po provedení konzultace podle § 130 a § 131 Zákona k závěru, že uložení výše uvedených povinností nebude v souladu s čl. 17 Směrnice o univerzální službě sjednána náprava, je Úřad oprávněn dotčenému podniku rozhodnutím zakázat:

- a) neodůvodněné nebo nepřiměřené zvýhodňování některých koncových uživatelů,
- b) nepřiměřené vzájemné vázání služeb,
- c) účtování neúměrně vysokých cen,
- d) omezování hospodářské soutěže stanovením dumpingových cen.

Pokud výše uvedené zákazy již na trhu existují, Úřad může rozhodnout o jejich zachování, změně nebo zrušení. V případě nadnárodních trhů Úřad postupuje v souladu s právem Evropských společenství a provádí společně s dotčenými národními regulátory

analýzu relevantního trhu a popřípadě stanoví subjekt s významnou tržní silou. Po projednání s dotčenými národními regulačními úřady může Úřad rozhodnout o uložení zavedení povinností pro subjekt/subjekty s významnou tržní silou.

Úřad při analýze a volbě nápravných opatření zvažuje pravděpodobný dopad svých zásahů a sleduje jejich účinky během celého intervalu mezi jednotlivými analýzami.